Xibaaru jàmm bi ci Almasi bi Yeesu, ni ko Yàlla jaaralee ci MÀRK

Waareb Yaxya

1 Xibaaru jàmm bu Yeesu Kirist, Doomu Yàlla*,
nii la tàmbalee.
2 Bind nañu ci téereb yonent Yàlla Esayi naan:
«Maa ngi yónni sama ndaw ci sa kanam,
mu xàllal la sa yoon.
3 Baat a ngi xaacu ca màndiŋ ma naan:
“Xàll-leen yoonu Boroom bi,
jubal-leen fi muy jaar.”»
4 Noonu Yaxya feeñ ca màndiŋ ma, di sóob
nit ñi ci ndox, tey waaree nii: «Tuubleen seeni
bàkkaar, ba noppi ma sóob leen ci ndox, ngir
Yàlla baal leen seeni bàkkaar.»
5 Kon waa diiwaanu Yude ñépp ak waa dëkku
Yerusalem ñépp daldi génn jëm ci moom, di
nangu seeni bàkkaar fi kanam ñépp, Yaxya sóob
leen ca dexu Yurdan.

---

* **1:1** Doomu Yàlla: tur wii tekkiwul ne, Yàlla moo jur Yeesu mook Maryaama, ndaxte loolu araam na. Tekkiwul it ne, dañoo màggal nit, ba di ko méngale ak Yàlla. Waaye day tekki ne Yeesu mooy Kàddug Yàlla, di ki dippeekoo ci Yàlla te feeñal jikkoom. Ku gis doom, xam nu baayam mel. Ku gis Yeesu kon, xam nu Yàlla mel.

6 Yaxya nag mi ngi soloon mbubb mu ñu ràbbe
kawaru giléem, takk laxasaayu der ci ndiggam.
Ay njéeréer la doon dunde ak lem.
7 Mu waare ne: «Am na kuy ñëw sama
gannaaw koo xam ne kii moo ma ëpp kàttan;
yeyoowuma sax sëgg, ngir tekki ay dàllam.
8 Maa ngi leen di sóob ci ndox, waaye moom
dina leen sóob ci Xel mu Sell mi.»

Yaxya sóob na Yeesu ci dexu Yurdan

9 Booba Yeesu jóge na dëkku Nasaret ci di-
iwaanu Galile, ñëw, Yaxya sóob ko ci dexu
Yurdan.
10 Bi muy génn ndox mi, mu daldi gis asamaan
xar, te Xelum Yàlla di wàcc ci melow pitax, ñëw
ci moom.
11 Te baat bu jóge asamaan jib ne: «Yaa
di sama Doom, ji ma bëgg; ci yaw laa ame
bànneex.»

Yeesu dékku na ay nattu ci pexey Seytaane

12 Ci kaw loolu Xelum Yàlla daldi jéñ Yeesu, mu
dem ca màndiŋ ma.
13 Mu nekk fa ñeent fukki fan, jànkoonte ak
fiiri Seytaane; mu dëkk ci biir rabi àll yi, te
malaakay Yàlla di ko topptoo.

Yeesu tànn na ñeenti taalibe

14 Bi nga xamee ne jàpp nañu Yaxya, Yeesu
dem ca diiwaanu Galile, di waare xibaaru jàmm
bu Yàlla bi,
15 naan: «Jamono ji mat na, nguuru Yàlla jegesi
na; tuubleen seeni bàkkaar te gëm xibaaru jàmm
bi.»

16 Am bés Yeesu doon dox ca tefesu dexu Galile,
mu gis fa ñaar ñu bokk ndey ak baay, di Simoŋ
ak Andare rakkam, ñuy sànni seeni mbaal ci dex
gi, ndaxte ay nappkat lañu woon.
17 Yeesu ne leen: «Ñëwleen topp ci man, dinaa
leen def nappkati nit.»
18 Ci saa si ñu bàyyi seeni mbaal, topp ci moom.
19 Bi Yeesu demee ba ca kanam, mu gis Saag
doomu Sebede, ak Yowaana, mi mu bokkal ndey
ak baay, ñu nekk ci gaal gi, di defar seeni mbaal.
20 Noonu Yeesu woo leen, ñu daldi bàyyi seen
baay Sebede ci gaal gi, moom ak surga ya, tey
topp ci moom.

Yeesu faj na nit ku am rab

21 Gannaaw loolu ñu dem Kapernawum. Ca
bésub noflaay nag Yeesu daldi dugg ci jàngu bi,
di leen jàngal.
22 Te ñu waaru ca njàngleem, ndaxte jàngal
na leen ak sañ-sañ bu seeni xutbakat amul.
23 Noonu am na ci jàngu bi nit ku rab jàpp. Mu
daldi yuuxu naan:
24 «Yaw Yeesum Nasaret, loo nuy fexeel? Ndax
dangaa ñëw, ngir alag nu? Xam naa la, yaa di Aji
Sell, ji jóge ci Yàlla.»
25 Waaye Yeesu gëdd ko naan: «Noppil te génn
ci moom!»
26 Noonu rab wi daldi sayloo nit ki te génn ci
moom ak yuux gu réy.
27 Bi loolu amee ñépp waaru, ba laajante naan:
«Kii mooy kan? Mii njàngle lu bees la te ànd ak
sañ-sañ. Day sant rab yi sax, ñu di ko déggal.»

28 Noonu turam daldi siiw ci diiwaani Galile
gépp.

Yeesu faj na jarag yu bare

29 Bi nga xamee ne génn nañu ci jàngu bi, ñu
ànd ak Saag ak Yowaana, dem ci kër Simoŋ ak
Andare.
30 Fekk gorob Simoŋ bu jigéen tëdd wopp ak
yaram wu tàng; ñu daldi ko yégal Yeesu.
31 Mu ñëw nag ci moom, jàpp loxoom, yékkati
ko. Noonu tàngoor wi daldi wàcc, te soxna si di
leen topptoo.
32 Ca ngoon sa nag, bi jant sowee, ñu indil
Yeesu ñi wopp ñépp ak ñi rab jàpp ñépp,
33 ba dëkk bi bépp dajaloo ci buntu kër gi.
34 Noonu mu wéral ñu bare, ñu wopp ak ay
jàngoro yu wuute, te dàq ay rab yu bare. Waaye
mu tere rab yi, ñu wax dara, ndaxte xam nañu
ko.

Yeesu wéetoo na ak Yàlla

35 Ca njël laata bët di set, Yeesu jóg dem ca
bérab bu wéet, di fa ñaan Yàlla.
36 Simoŋ nag ak ñi ànd ak moom di ko seet fu
nekk.
37 Bi ñu ko gisee, ñu ne ko: «Ñépp a ngi lay
seet.»
38 Waaye Yeesu ne leen: «Nanu dem feneen ci
dëkk yi nu wër, ma waare fa itam, ndaxte moo
tax ma génn.»
39 Noonu mu wër ci diiwaanu Galile gépp, di
waare ci seeni jàngu, tey dàq rab yi.

Yeesu faj na ku gaana

40 Am bés ku gaana ñëw ci moom, sukk, ñaan
ko ne: «Soo ko bëggee, man nga maa wéral.»
41 Yeesu yërëm ko, tàllal loxoom, laal ko naan:
«Bëgg naa ko, wéral.»
42 Ca saa sa ngaanaam daldi deñ, mu wér.
43 Noonu Yeesu yebal ko, dénk ko bu wér naan:
44 «Moytula wax kenn dara, waaye demal won
sa bopp sarxalkat bi, te nga jébbal Yàlla sarax, si
yoonu Musaa santaane, ngir ñu xam ne wér nga,
te mu nekk seede ci ñoom.»
45 Waaye naka la waa ji génn, mu di yéene ci
kaw li xewoon, te di ko jéebaane, ba tax Yeesu
manatula fàŋŋaaral dugg cib dëkk, waaye mu
nekk ci biti ciy bérab yu wéet. Ba tey nit ñi jóge
fu nekk, di ko fa fekk.

2

Yeesu faj na ku làggi

1 Bi ay fan weesoo, Yeesu délsi dëkku Kaper-
nawum, mu siiw ne mu ngi ci kër gi.
2 Noonu nit ñu bare dajaloo fa, ba kenn amatul
foo taxaw, du ci bunt bi sax. Te Yeesu di leen
yégal kàddu gi.
3 Noonu, am ñu ko indil ku yaramam wépp
làggi, ñeenti nit jàppoo ko.
4 Waaye manuñu koo jege ndax mbooloo mi.
Kon ñu daldi teggi kaw kër gi, di bëtt fa tiim
bérab ba Yeesu nekk, daldi yoor basaŋ, ga làggi
ba tëdd.
5 Bi Yeesu gisee seen ngëm, mu ne làggi ba:
«Sama waay, baal nañu la say bàkkaar.»
6 Fekk ay xutbakat toog fa, ñu di werante ci
seen xel naan:

7 «Kii kan la, ba saña wax lii; mi ngi sosal
Yàlla. Ana ku mana baale bàkkaar yi, ku dul
Yàlla doŋŋ?»
8 Waaye Yeesu yég ci xelam li ñuy werante ci
seen biir, ne leen: «Lu tax ngeen di werantee nii
ci seen xel?
9 Lan moo gëna yomb, ma wax ku làggi ki:
“Baal nañu la say bàkkaar,” walla ma wax ko:
“Jógal, jël sa basaŋ, tey dox”?
10 Waaye xamleen ne, Doomu nit ki am na ci
àddina sañ-sañu baale bàkkaar yi.» Ci kaw loolu
mu ne làggi ba:
11 «Maa ngi la koy sant, jógal, jël sa basaŋ te
nga ñibbi.»
12 Ca saa sa mu jël basaŋam te génn fa kanam
ñépp. Noonu ñépp waaru, di màggal Yàlla naan:
«Lu mel ni lii, masunu koo gis.»

Yeesu woo na Lewi

13 Gannaaw loolu Yeesu génnaat, aw booru
dex ga, mbooloo mépp di ñëw ci moom, mu di
leen jàngal.
14 Bi Yeesu di romb, mu gis ku ñuy wax Lewi,
doomu Alfe, toog ca juuti ba. Yeesu ne ko: «Kaay
topp ci man.» Mu jóg, daldi topp ci moom.
15 Bi loolu amee Yeesu ak i taalibeem di lekk ci
kër Lewi, fekk ay juutikat ak ay boroom bàkkaar
yu bare di lekkandoo ak ñoom, ndaxte ñu bare
ci ñoom a ko toppoon.
16 Waaye xutbakat yi bokk ci Farisen yi, bi ñu
gisee ne dafa bokk lekk ak ay juutikat ak ay
boroom bàkkaar, ñu daldi laaj taalibe yi: «Lu
tax muy lekkandoo ak ay juutikat ak ay boroom
bàkkaar?»

17 Noonu Yeesu dégg ko, mu ne leen: «Ñi
wér soxlawuñu fajkat, ñi wéradi ñoo ko soxla;
ñëwuma woo ñi jub, waaye bàkkaarkat yi laay
woo.»

Ndax warees na woor?

18 Taalibey Yaxya nag ak Farisen yi daan nañu
woor. Ñu ñëw nag fi Yeesu ne ko: «Lu tax
taalibey Yaxya yi ak yu Farisen yi di woor, te say
taalibe duñu woor?»
19 Yeesu ne leen: «Ndax gan, yi ñëw cig céet,
dinañu woor, fekk boroom céet gi ànd ak ñoom?
Duñu woor, li feek boroom céet gaa ngi ànd ak
ñoom.
20 Waaye bés yaa ngi ñëw, yu ñuy jële boroom
céet gi; bés boobaa nag dinañu woor.
21 «Kenn du daax mbubb mu màggat ak sekkit
wu bees; ndaxte sekkit wi day ñoddi mbubb mi,
te xottiku bi gëna yaatu.
22 Te kenn du def biiñ bu bees ci mbuusi der
yu màggat. Lu ko moy, biiñ bi day toj mbuus yi,
ba mbuus yi yàqu, biiñ bi tuuru. Waaye biiñ bu
bees, ci mbuus yu bees lañu koy def.»

Yeesu nee na, mooy boroom bésub noflaay bi

23 Amoon na benn bésub noflaay Yeesu jaar ciy
tool yu ñor. Bi ñuy dem nag, ay taalibeem daldi
fàq ay gub.
24 Noonu Farisen ya ne Yeesu: «Gisal, lu tax
say taalibe di def lu jaaduwul ci bésub noflaay
bi?»
25 Yeesu ne leen: «Ndax jànguleen la Daawuda
defoon, ba mu amee soxla te xiif, moom ak ña
mu àndaloon?

26 Xanaa yéguleen li amoon ci bési Abiyatar
sarxalkat bu mag bi, ni Daawuda dugge woon ca
kër Yàlla ga, lekk mburu, ya ñu teewal ca kanam
Yàlla, jox ci it ña mu àndaloon; fekk jaaduwul
kenn lekk ko, ku dul sarxalkat?»
27 Yeesu dellu ne leen: «Yàlla sàkkul nit ngir
bésub noflaay bi, waaye sàkk na bésub noflaay
ngir nit.
28 Noonu Doomu nit ki mooy boroom bésub
noflaay bi.»

3

Yeesu faj na nit ku loxoom làggi

1 Am beneen bés, Yeesu duggaat ci jàngu bi,
fekk amoon na fa nit ku loxoom làggi.
2 Am na fa nag ay Farisen, ñuy xool Yeesu, ba
xam ndax dina ko faj ci bésub noflaay bi, ngir
ñu man koo tuumaal.
3 Yeesu ne ku loxoom làggi: «Jógal, taxaw ci
kanam ñépp.»
4 Noonu Yeesu ne leen: «Lan moo jaadu, nu
def ko bésub noflaay bi, lu baax mbaa lu bon;
nu musal nit mbaa nu rey nit?» Waaye ñu ne
cell.
5 Ci kaw loolu Yeesu xool leen ak mer, am naqar
ndax seen xol bu fatt; ba noppi mu ne nit ki:
«Tàllalal sa loxo.» Nit ki tàllal ko, loxoom daldi
wér péŋŋ.
6 Ca saa sa nag Farisen ya génn, daldi gise ak
ñi far ak buur bi Erodd, ngir fexe koo reylu.

Mbooloo mu bare topp na Yeesu

7 Gannaaw loolu Yeesu ak ay taalibeem jóge
fa, jëm dex ga. Fekk mbooloo mu mag mu jóge
diiwaanu Galile, topp ko.
8 Te it nit ñu bare dégg la mu def, ñu ñëw fi
moom, jóge diiwaanu Yude ak dëkku Yerusalem,
ca diiwaanu Idume, ca gannaaw dexu Yurdan ak
ci wàlli Tir ak Sidon.
9-10 Booba nag Yeesu faj na ñu bare, ba
mboolem ñi am i jàngoro di ko song, ngir laal
ko. Noonu Yeesu wax ay taalibeem, ñu wutal ko
gaal, ngir mbooloo mi bañ koo buux.
11 Fekk booba képp ku rab jàpp ku ko gis,
daanu fa kanamam di yuuxu naan: «Yaa di
Doomu Yàlla.»
12 Waaye Yeesu gëdd rab yi bu wér, ngir ñu bañ
koo siiwal.

Yeesu tànn na fukki ndaw yi ak ñaar

13 Gannaaw loolu Yeesu yéeg ci tund wi, woo
ñi ko neex, ñu daldi ñëw ci moom.
14 Noonu mu tànn ci fukk ak ñaar, tudde leen
ay ndawam, ngir ñu ànd ak moom te mu yónni
leen, ñu waareji,
15 mu joxaale leen sañ-sañu dàq ay rab.
16 Fukk ak ñaar ñii la tànn:
Simoŋ, mi mu tudde Piyeer,
17 Saag doomu Sebede, ak Yowaana mi mu
bokkal ndey ak baay— ñoom ñi mu wooye
Bowanerses, maanaam «Ñi aaytal ni dënnu
gi»—
18 Andare ak Filib,
Bartelemi ak Macë,
Tomaa ak Saag doomu Alfe,

Tade ak Simoŋ, mi bokk ca mbooloo, ma ñu
tudde Ñi farlu ci moom seen réew;
19 ak Yudaa Iskariyo mi nara wor Yeesu.

Ku sosal Xelu Yàlla mi

20 Am beneen bés Yeesu ñëwaat ca kër ga.
Te mbooloo mu bare dajaloowaat fa, ba tax
manuñoo lekk sax.
21 Bi ko ay bokkam déggee nag, ñu ñëw, ngir
jàppsi ko naan: «Dafa tàggoo ak sagoom.»
22 Te it xutbakat ya jóge Yerusalem ne:
«Beelsebul jàpp na ko; ci kàttanu buuru rab yi
lay dàqe rab yi.»
23 Noonu Yeesu woo leen, wax ak ñoom ciy
léeb ne leen: «Naka la Seytaane mana dàqe
Seytaane?
24 Réew mu xeex boppam, du mana yàgg.
25 Te kër gu xeex boppam, du mana yàgg.
26 Bu Seytaane nag jógee, ba xeex boppam,
xàjjalikoo dikkal na ko te du mana yàgg, waaye
dina tas.
27 «Su fi amee nit ku bare doole, naka la kenn
mana dugge ci këram, nangu alalam? Xanaa
dafay jëkka yeew ku bare doole ka, ba noppi
doora toj këram gépp.
28 Ci dëgg maa ngi leen koy wax, lépp dees na
ko baal nit ñi, muy bàkkaar, muy sosal Yàlla wu
mu mana doon.
29 Waaye kuy sosal Xel mu Sell mi deesu ko
baal mukk; gàddu na bàkkaar ba fàww.»
30 Yeesu wax na loolu, ndaxte nee woon nañu,
rab jàpp na ko.

Ndeyu Yeesu ak ay rakkam

31 Noonu ndeyu Yeesu ak ay rakkam ñëw, ñu
taxaw ci biti, yónnee, woo ko.
32 Fekk booba mbooloo nga toog, wër ko. Ñu
ne ko nag: «Sa yaay ak say rakk ñu ngi taxaw ci
biti, di la laaj.»
33 Waaye Yeesu ne leen: «Kan mooy sama
ndey? Ñan ñooy samay rakk?»
34 Noonu mu xool ñi ko wër naan: «Sama yaay
ak samay rakk a ngii;
35 ndaxte kuy def coobarey Yàlla, kooku mooy
sama rakk ak sama jigéen ak sama ndey.»

4

Léebu beykat bi

1 Am beneen yoon Yeesu nekk ci wetu dex ga,
di jànglewaat. Mbooloo mu bare dajaloosi, ba
tax mu yéeg cig gaal, dugg ca dex ga; mbooloo
mépp taxaw ca tefes ga.
2 Noonu Yeesu daldi leen jàngal lu bare ciy
léeb. Ci njàngleem nag mu ne leen:
3 «Dégluleen, dafa amoon beykat bu demoon
jiyi.
4 Bi muy saaw toolam nag, lenn ci pepp mi
wadd ci kaw yoon wi, picc yi daldi ñëw, lekk ko
lépp.
5 Leneen ci pepp mi wadd ci bérab bu bare ay
doj te néew suuf, mu daldi sax bu gaaw, ndaxte
suuf si barewul.
6 Waaye bi jant bi naajee, mu lakk, wow,
ndaxte amul ay reen.
7 Leneen nag wadd ci biir ay xaaxaam, xaax-
aam yi daldi sax, tanc ko, te meññul dara.

8 Li ci des dal ci suuf su baax, mu jóg, sax, di
focci ay gub; lii àntu, ba mat fanweeri yoon lu
ëpp la mu ji woon, lii mat juróom benn fukk, lii
mat téeméer.»
9 Noonu Yeesu ne leen: «Déglul bu baax, yaw
mi am ay nopp.»
10 Gannaaw loolu ba Yeesu nekkee fu wéet,
fukki taalibe ak ñaar ña, ak ñeneen ñu daan ànd
ak ñoom, laaj ko ci mbirum léeb yi.
11 Mu ne leen: «Yéen may nañu leen, ngeen
xam mbóoti nguuru Yàlla, waaye ñi ci biti léeb
ay ëmb lépp.
12 Noonu la, ngir:

“Ñuy xool bu baax waaye duñu gis dara,
di déglu bu baax waaye duñu xam dara,
ngir bañ ñu tuub seeni bàkkaar te Yàlla baal
leen.”»

13 Noonu Yeesu ne leen: «Ndax xamuleen léeb
wii? Nu ngeen xame nag léeb yi ci des?
14 Ki ji nag, kàddu gi lay ji.
15 Ki féete ci yoon wi mooy ki dégg, Seytaane
ñëw ci saa si, këf kàddu, gi ñu def ci moom.
16 Ki jot kàddu gi ci bérab bu bare ay doj mooy
ki dégg kàddu gi, nangu ko ak mbég ci saa si,
17 waaye du yàgg, ndaxte wax ji saxul ci
moom. Bu jaaree ci nattu nag, mbaa ñu fitnaal
ko ndax kàddu gi, mu dàggeeku ci saa si.
18 Ki jot jiwu wi ci xaaxaam yi mooy ki dégg
kàddu gi,
19 waaye soxlay àddina ak naxi alal ak bëgge
solu ko, tanc kàddu gi, ba du meññ dara.
20 Ki jot kàddu gi ci suuf su baax si nag, mooy
ki ko dégg te nangu ko, ba jariñ; kii mat fanweeri

yoon lu ëpp la ñu ji woon, kii mat juróom benn fukk, kii mat téeméer.»

Léebu làmp bi

21 Yeesu ne leen itam: «Ndax nit dina jël làmp, dëpp ci leget walla def ko ci ron lal? Ndax du ko wékk?
22 Amul dara luy kumpa lu ñu warula siiwal, mbaa mu làqu te warul ne fàŋŋ.
23 Déglul bu baax, yaw mi am ay nopp.»
24 Mu ne leen: «Seetleen bu baax li ngeen di dégg. Dees na leen nattal ak natt, bi ngeen di nattale, te dollil leen.
25 Ku am, dees na la dollil; ku amul, li nga am as néew, dees na ko nangu.»

Léebu jiwu wi

26 Yeesu teg ci ne: «Nguuru Yàlla dafa mel ni nit ku ji tool.
27 Muy nelaw walla muy xool, guddi mbaa bëccëg, jiwu wi sax, di màgg, te xamul naka la ko defe.
28 Suuf day meññ moom ci boppam, mu sax, focci, def i gub.
29 Bu gub yi ñoree nag, mu dagg ko, ndaxte ngóob jot na.»

Léebu doomu fuddën gi

30 Yeesu ne leen ati: «Lu nu mana méngaleel nguuru Yàlla? Walla ban léeb lanu ko mana misaale?
31 Dafa mel ni doomu fuddën, bi gëna tuuti ci jiwu yépp;

32 waaye boo ko jiyee, day jóg, màgg, ba sut
gàncaxi tóokër yépp; mu sax ay bànqaas yu réy,
ba picci asamaan tàgg ci keram.»
33 Noonu Yeesu dégtal leen yeneen léeb yu
bare yu mel ni yii, di leen xamal kàddu gi, aju
ci lu ñu àttan.
34 Daawu leen wax dara lu dul ciy léeb. Waaye
bu wéetee ak ay taalibe, daan na leen firil lépp.

Yeesu dalal na ngelaw li

35 Bés booba nag ci ngoon Yeesu ne taalibe yi:
«Nanu jàll dex gi.»
36 Mu yiwi mbooloo mi nag, ay taalibeem jël
ko ni mu mel ci gaal gi; te yeneen gaal ànd ak
moom.
37 Naka noona ngelaw lu mag daldi jóg, duus
yi sàng gaal gi, ba mu bëgga fees.
38 Fekk Yeesu tëdd di nelaw ci ngegenaay ci
taatu gaal gi.

Taalibe yi daldi ko yee naan: «Kilifa gi, ndax
sunu bakkan soxalu la?»
39 Ci kaw loolu Yeesu jóg, daldi gëdd ngelaw li,
ne dex gi: «Noppil te dal!» Noonu ngelaw li dal,
ba lépp ne nemm.
40 Yeesu ne taalibe ya: «Lu tax ngeen tiit? Ndax
gëmaguleen?»
41 Ñu daldi ragal lool, naan ci seen biir: «Kii
moo di kan, ba ngelaw li ak dex gi sax di ko
déggal?»

5

Yeesu faj na ku rab jàpp

1 Noonu ñu jàll dex ga, ba teer ci diiwaanu waa
Serasa.
2 Bi Yeesu génnee gaal gi, nit ku rab jàpp jóge
ca sëg ya, daldi ñëw kar ko.
3 Kooku nag ca sëg ya la dëkk, te kenn manu
koo yeew, du ak càllala sax.
4 Ndaxte ay yoon yu bare jéngoon nañu ko te
yeew ko ak ay càllala, waaye waa ji daldi dagg
càllala yi te damm jéng yi, ba kenn amul woon
kàttanu téye ko.
5 Guddi ak bëccëg mu nga woon ca sëg ya ak
ca tund ya, di yuuxu te jam yaramam ak ay xeer.
6 Bi mu gisee Yeesu fu sore nag, mu daldi
dawsi, sukk fa kanamam,
7 di xaacu naan: «Yaw Yeesu Doomu Yàlla Aji
Kawe ji, loo may fexeel? Ci turu Yàlla, bu ma
mbugal.»
8 Ndaxte Yeesu da ko ne: «Yaw rab wu bon wi,
génnal ci nit ki.»
9 Noonu Yeesu laaj ko: «Noo tudd?» Mu ne ko:
«Coggal laa tudd, ndaxte ñu bare lanu.»
10 Muy ñaan Yeesu lool, ngir mu bañ leena dàq
ca réew ma.
11 Fekk amoon na fa ca tund wa géttu mbaam-
xuux yu bare yuy for.
12 Rab ya ñaan Yeesu: «Jox nu ndigal, nu dugg
mbaam-xuux ya.»
13 Mu may leen ko. Noonu rab ya gënn nit ka,
dugg mbaam-xuux ya, ñu daldi bartalu, daanu
ca dex ga, lab fa. Mbaam-xuux ya nag matoon
nañu ñaari junni.
14 Noonu sàmm ya daw ca dëkk ba ak ca àll ba,
nettaliji mbir mi, ba nit ñi ñëw, seet li xew.

15 Ñu ñëw nag ci Yeesu, gis ka rab ya jàppoon
toog, sol ay yére te ànd ak sagoom. Ñu daldi
ragal.
16 Ña fekke woon mbir ma nag nettali leen
mbirum nit ka ak mbaam-xuux ya.
17 Ci kaw loolu ñu daldi ñaan Yeesu, mu sore
seen réew.
18 Bi Yeesu di dugg ci gaal gi, ki rab ya jàppoon
ñaan Yeesu, ngir ànd ak moom.
19 Waaye Yeesu mayu ko ko. Mu ne ko: «Ñibbil
ci say bokk, nettali leen ni la Boroom bi yëréme,
ba defal la lii lépp.»
20 Noonu waa ji dem ci diiwaanu Fukki dëkk yi,
daldi fa yégle la ko Yeesu defal, ba ñépp waaru.

Yeesu dekkal na doomu Yayrus te faj jigéen

21 Noonu Yeesu jàllaat dex ga, taxaw ca tefes
ga. Te nit ñu bare dajaloo, wër ko.
22 Kenn ci njiiti jàngu ba nag, tudd Yayrus,
ñëw ci moom. Naka la gis Yeesu, mu daanu ciy
tànkam,
23 di ko sarxu lu bare naan: «Sama doom ju
jigéen mi ngi bëgga faatu; kaay teg ko loxo, ngir
mu wér te dund.»
24 Noonu Yeesu ànd ak moom.
Bi muy dem, mbooloo mu réy topp ko, di ko
tanc.
25 Amoon na fa nag jigéen ju doon xëpp deret
diirub fukki at ak ñaar.
26 Sonnoon na lool ci loxoy fajkat yu bare, sànk
ci alalam jépp te jëlewu ci genn tan, waaye faf
wopp ja yokku.
27-28 Noonu mu déggoon turu Yeesu, ne ci
boppam: «Su ma laalee ay yéreem rekk, dinaa

wér.» Mu jaxasoo ak mbooloo mi nag, doxe ko gannaaw, laal mbubbam.
29 Ci saa si deret ji taxaw, mu yég ci yaramam ne jàngoroom deñ na.
30 Yeesu yég ci saa si ne, doole génn na ci moom. Mu walbatiku nag ne mbooloo mi: «Ana ku laal samay yére?»
31 Ay taalibeem ne ko: «Xanaa gisuloo mbooloo mi lay wër; ngay laaj: “Ku ma laal?”»
32 Waaye Yeesu di xool li ko wër, ngir gis ku ko def.
33 Noonu jigéen ja ñëw, daanu ciy tànkam, wax ko dëgg gépp; mu tiit bay lox, ndaxte xam na li xewoon ci yaramam.
34 Yeesu ne ko: «Soxna si, sa ngëm faj na la; demal ci jàmm, te na sa jàngoro wàcc.»
35 Bi Yeesu di wax nag, am na ku jóge ca kër njiit la, mu ñëw naan: «Sa doom faatu na; matatul nuy sonal kilifa gi.»
36 Waaye Yeesu jàppul wax jooju; mu ne njiit la: «Gëmal rekk te baña tiit.»
37 Noonu Yeesu dem, ànd ak Piyeer, Saag ak Yowaana rekk, ndaxte mayul keneen, mu ànd ak moom.
38 Naka lañu ñëw ci kër njiit li, Yeesu dégg coow li; ñii di jooy, ñii di yuuxu.
39 Mu dugg ne leen: «Lu ngeen di soow, tey jooy? Janq bi deewul, day nelaw rekk.»
40 Waaye ñu di ko ñaawal. Noonu Yeesu génne ñépp, woo baayu janq bi ak yaay ji ak ñi mu àndal, dugg fa janq bi nekk.
41 Mu jàpp loxoom ne ko: «Talita kumi,» liy tekki: «Janq bi, maa ngi la koy wax, jógal.»

42 Ca saa sa janq bi jóg, daldi dox, ndaxte
amoon na fukki at ak ñaar. Ñépp daldi waaru,
ba ne jomm.
43 Ci kaw loolu Yeesu dénk leen bu wóor, ñu
bañ koo siiwal; teg ca naa: «Mayleen janq bi,
mu lekk.»

6

Yeesu ci dëkku Nasaret

1 Bi loolu amee Yeesu jóge fa, dellu réewam,
ànd ak taalibe yi.
2 Bésub noflaay bi nag mu jàngal leen ci seen
jàngu, ba mbooloom ñi ko dégg waaru naan:
«Lii, fu mu ko jële, te xam-xam bii mu yor, lu
mu doon, ba muy def kéemaan yii?
3 Ndax kii du minise bi? Ndax du doomu
Maryaama te magu Saag, Yuusufa, Yuda ak
Simoŋ? Te ay rakkam yu jigéen ndax nekkuñu fi
ak nun?» Kon nag ñu daldi ko xeeb.
4 Noonu Yeesu ne leen: «Dees na faaydaal
yonent, waaye du ci réewam, ciy bokkam mbaa
ci këram.»
5 Yeesu manu faa def ay kéemaan yu bare, lu
dul teg loxo yenn jarag, wéral leen.
6 Mu waaru ndax seen ngëmadi.

Yeesu yónni na fukki taalibe ya ak ñaar

Bi loolu amee Yeesu di wër dëkk ya, di jàngle.
7 Noonu mu woo ci moom fukki taalibe ya ak
ñaar, jox leen sañ-sañu dàq rab yi, yónni leen,
ñu ànd ñaar-ñaar.
8 Mu digal leen nii: «Bu ngeen di dem, buleen
yóbbaale dara; du mburu mbaa mbuus mbaa

xaalis ci seeni maxtume, waaye yemleen ci aw
yet rekk.
9 Sol-leen ay dàll te yem ci benn turki.»
10 Mu ne leen: «Kër gu ngeen dugg, dal-leen fa,
ba kera ngeen jóge dëkk ba.
11 Koo xam ne gàntu na leen, mbaa mu
tanqamlu leen, génnleen fa, yëlëb seen pëndu
tànk, ngir seede leen seen réer.»
12 Noonu taalibe ya dem, di waare naan:
«Tuubleen seeni bàkkaar.»
13 Ñu dàq ay rab yu bare, te diw boppi jarag
yu bare, wéral leen.

Yaxya faatu na

14 Noonu Erodd buur bi dégg loolu, ndaxte
turu Yeesu siiwoon na. Mu ne nag: «Yaxya
dekki na, moo tax mu ànd ak kàttanu def ay
kéemaan.»
15 Ñeneen ne: «Kii Ilyaas la.» Ñi ci des ne:
«Yonent la, bu mel ni yonent yu jëkk ya.»
16 Waaye bi ko Erodd déggee, mu ne: «Yaxya
male ma dagglu boppam, moom moo dekki.»
17 Fekk Erodd yónnee woon na, jàpp Yaxya,
yeew ko, tëj. Ndaxte Erodd takkoon na Erojàdd
jabaru Filib magam.
18 Te Yaxya ne ko: «Jaaduwul nga denc sa
jabaru mag.»
19 Moo tax Erojàdd ëmbal ko mer, ba bëgg koo
rey, waaye manu koo def.
20 Ndaxte Erodd dafa ragal Yaxya, ba sàmm
bakkanam, xam ne ku jub la te sell. Bu ko daan
déglu it, day jaaxle lool, teewul mu bég ci déglu
ko.

21 Noonu bés bu yell ñëw, ba Erodd doon
màggal bésu juddoom; mu woo ca xew wa ay
jaraafam ak kilifay xare ba ak njiiti diiwaanu
Galile.
22 Booba doomu Erojàdd dugg di fecc, mu neex
Erodd ak gan ñi, ba buur bi ne janq bi: «Laaj ma
loo bëgg, dinaa la ko jox.»
23 Mu boole ci ngiñ ne ko: «Loo ma mana laaj,
dinaa la ko jox, ba ci genn-wàllu réew mi sax.»
24 Noonu janq bi génn ne ndeyam: «Lu may
laaj?» Mu ne ko: «Laajal boppu Yaxya.»
25 Mu daldi gaawantu dugg nag ci kanam buur
bi ne ko: «Damaa bëgg, nga indil ma léegi
boppu Yaxya ci biir ndab.»
26 Bi ko buur ba déggee, mu am naqar wu réy.
Waaye bëggu koo gàntu ndax ngiñ li ak gan ñi.
27 Mu daldi yónni nag xarekat, jox ko ndigal,
mu indil ko boppu Yaxya. Waa ji dem, dagg
boppu Yaxya ca kaso ba,
28 indi bopp bi ci biir ndab, jox ko janq bi, mu
daldi ko jox yaayam.
29 Ba taalibey Yaxya déggee loolu, ñu ñëw, fab
néew ba, suul ko ci bàmmeel.

Yeesu bareel na ay mburu

30 Gannaaw loolu ndaw yi dajaloo ci wetu
Yeesu, nettali li ñu def ak li ñu jàngle lépp.
31 Ci kaw loolu Yeesu ne leen: «Nanu bed-
deeku, dem ci bérab bu wéet; ngeen noppalu fa
tuuti.» Waxoon na loolu, ndaxte amoon na ñu
bare ñu doon dem ak a dikk, ba amuñu sax jot
ngir lekk.

32 Noonu ñu dugg cig gaal, dem ca bérab bu
wéet.
33 Bi ñuy dem nag, am ñu leen gis, xàmmi leen,
ñu daldi jóge ci dëkk yépp, daw, jiitu leen fa.
34 Bi Yeesu génnee gaal gi, mu gis mbooloo
mu réy, yërëm leen, ndaxte dañoo mel ni xar yu
amul sàmm. Kon mu daldi leen jàngal lu bare.
35 Ca ngoon sa taalibe yi ñëw ci moom ne ko:
«Fii àllub neen la, te léegi mu guddi.
36 Yiwil mbooloo mi nag, ñu dugg ci àll bi ak
dëkk yi nu wër, jënd lu ñu lekk.»
37 Waaye Yeesu ne leen: «Yéen joxleen leen lu
ñu lekk.» Ñu ne ko: «Xanaa nu jënd lu tollook
peyu juróom ñetti weer ci mburu, jox leen ñu
lekk?»
38 Yeesu laaj leen: «Ñaata mburu ngeen am?
Demleen seeti.» Ñu dem seeti ne ko: «Juróomi
mburu ak ñaari jën.»
39 Noonu Yeesu sant mbooloo mi, ñu def ay
géew, toog ci ñax mu naat mi.
40 Ñu toog nag ay géewi juróom fukk ak
téeméer.
41 Bi loolu amee Yeesu jël juróomi mburu yi
ak ñaari jën yi, xool ci kaw, sant Yàlla, ba noppi
mu damm mburu yi, jox ko taalibe yi, ngir ñu
séddale ko mbooloo mi. Ñaari jën yi it mu
séddale ko ñépp.
42 Noonu ñépp lekk ba suur.
43 Te it ñu dajale la desoon ca dammiti mburu
ak jën ya, mu nekk fukki pañe ak ñaar yu fees.
44 Ñu lekkoon nag matoon na limu juróomi
junniy góor.

Yeesu dox na ci kaw ndox mi

45 Ci kaw loolu Yeesu sant ay taalibeem, ñu
dugg ci gaal gi, jàll ba Betsayda, bi muy yiwi
mbooloo mi.
46 Bi mu tàggtoo ak mbooloo mi, mu yéeg ca
tund wa, ñaan fa Yàlla.
47 Noonu guddi jot, fekk gaal gi nekk ci diggu
dex gi, te Yeesu rekk moo nekk ca tefes ga.

48 Booba mu gis taalibe yi sonn lool ci joow
gaal gi ndax li leen ngelaw li soflu. Ca njël nag
mu jëm ci ñoom, di dox ci kaw dex gi, ba xaw
leena raw.
49 Bi ñu ko gisee nag, muy dox ci kaw dex gi,
ñu foog ne njuuma la, daldi yuuxu.
50 Ndaxte ñépp gis ko te jommi ci. Waaye mu
wax ak ñoom ci saa si ne leen: «Takkleen seen
fit, man la, buleen tiit!»
51 Noonu mu fekksi leen ci gaal gi, ngelaw daldi
ne tekk.
52 Njàqarey taalibe ya nag weesu dayo, ndaxte
seen xol dafa fatt, ba réere mbir kéemaan, gi
Yeesu defoon ci mburu yi.

53 Bi nga xamee ne jàll nañu, ba egg diiwaanu
Senesaret, ñu teer fa,
54 génn ca gaal ga. Ci saa si nit ñi xàmmi ko,
55 ñu daldi daw ca diiwaan ba bépp, te fépp fu
ñu ko dégg ñu di ko indil ñu wopp, tëdd ci seeni
lal.
56 Te fu mu mana aw, ci dëkk yu mag mbaa yu
ndaw walla ci àll bi, ñu indil ko jarag yi ci pénc
yi, ñaan ko, mu may leen ñu laal cati mbubbam
rekk. Te képp ku ko laal daldi wér.

7

Farisen ya ak aada ya

1 Amoon na bés nag, ay Farisen ak ay xutbakat
yu jóge Yerusalem ñëw ci Yeesu.
2 Ñu gis yenn ciy taalibeem di lekk, fekk seeni
loxo setul, maanaam raxasuwuñu woon, ni ko
aada santaanee.
3 Farisen yi nag ñoom ak Yawut yi yépp dañuy
topp aaday yoon, yi maam yi tëral, te fandee leen
gënal lekk ak loxo yu ñu raxasul.
4 Te it bu ñu jógee pénc ma, su ñu sanguwul
set, duñu lekk. Am nañu it yeneen aada yu bare,
maanaam ni nga wara raxase ay kaas, ay njaq ak
ay satala, ba ñu laab.
5 Noonu Farisen ya ak xutbakat ya laaj ko ne:
«Lu tax say taalibe duñu topp aaday yoon, yi
maam yi tëral, waaye ñuy lekk ak loxo yu setul?»
6 Yeesu ne leen: «Esayi waxoon na bu baax ci
kàddug Yàlla ci seen mbir, yéen naaféq yi, bi mu
bindee:
“Xeet wii, ñu ngi may teral ci seen gémmiñ,
waaye seen xol sore na ma.
7 Seen màggal amul benn njariñ,
ci li ñuy jàngle dénkaaney nit kese.”»
8 Yeesu neeti leen: «Dëddu ngeen ndigali Yàlla,
jublu ci aaday nit.»
9 Mu teg ca ne leen: «Xelu ngeen ci tebbi ndigali
Yàlla, ngir sàmm seen aada.
10 Ndaxte Musaa nee na: “Teralal sa ndey ak sa
baay,” teg ca ne: “Ku móolu sa yaay walla sa
baay, dees na la rey.”

11 Waaye yéen dangeen ne: ku ne sa yaay walla
sa baay: “Li nga wara jariñoo ci man Korban la,”
—maanaam saraxu Yàlla la—
12 dootuleen ko bàyyi, mu defal dara ndeyam
walla baayam.
13 Noonu tebbi ngeen kàddug Yàlla ndax seen
aada, ji ngeen di donnante. Te it yéena ngi def
yeneen yu bon yu mel nii.»
14 Noonu Yeesu waxaat ak mbooloo mi ne leen:
«Yéen ñépp dégluleen ma te xam.
15-16 Li ci biti, tey dugg nit, du ko mana indil
sobe, waaye li génn ci nit, loolu mooy indil nit
sobe.»
17 Bi nga xamee ne jóge nañu ci mbooloo mi,
dugg ci kër gi, taalibe yi laaj Yeesu, mu firil leen
wax ju làqu jooju.
18 Yeesu ne leen: «Ndax yéen itam seen xol
dafa tëju? Xanaa xamuleen ne, dara lu jóge biti,
dugg ci nit, du ko mana indil sobe,
19 ndaxte du dugg ci xol, waaye ci biiram lay
jëm, ba noppi daldi génn ca bérab bu làqu?» Ci
li mu wax loolu Yeesu daganal na bépp ñam.
20 Yeesu ne leen ati: «Li génn ci nit, loolu mooy
indil nit sobe.
21 Ndaxte ci biir, ci xolu nit, la xalaat yu bon di
jóge ak ndoxaanu yàqute, càcc ak bóom,
22 njaaloo ak bëgge, coxor, naaféq, ñaawteef,
ñeetaan, saaga, réylu ak jëfi ndof.
23 Lu bon loolu lépp day génn ci nit, di ko indil
sobe.»

Yeesu faj na doomu jigéen, ja dëkk Tir

24 Gannaaw loolu Yeesu jóge fa, jëm weti
dëkku Tir. Bi mu fa eggee, mu dugg ci kër, te

bëggul kenn xam ko, waaye jataayam manula umpe.

25 Amoon na fa nag jigéen ju rab jàpp doomam
ju jigéen. Bi mu déggee ne, Yeesoo nga fa, mu
ñëw, daanu ciy tànkam,
26 fekk jigéen ja ci xeetu Gereg la bokkoon,
juddoo wàlli Fenisi ci diiwaanu Siri.

Noonu jigéen ja ñaan ko, mu dàq rab wi ci doomam.
27 Waaye Yeesu ne ko: «Na gone yi jëkka lekk,
ba regg; fab ñamu gone yi, sànni ko xaj yi,
rafetul.»
28 Jigéen ji ne ko: «Waaw, sang bi, teewul xaj
yi di lekk ruusit, yi rot ci lekkukaayu gone yi.»
29 Ci kaw loolu Yeesu ne ko: «Ndax wax jooju
demal ci jàmm, rab wa génn na sa doom.»
30 Noonu mu ñibbi, fekk doom ji tëdd cib lal te
mucc ci rab wi.

Yeesu faj na ku tëx te luu

31 Bi loolu amee Yeesu jóge na weti Tir, jaar
ci wàlli dëkku Sidon, dem dexu Galile, ba noppi
dugg ci biir diiwaan, bi ñuy wax Fukki dëkk yi.
32 Foofa ñu indil ko ku tëx te dër lool, ñaan ko
mu teg ko loxo.
33 Noonu Yeesu yóbbu ko, ba ñu sore mbooloo
mi, mu def ay baaraamam ciy noppam, daldi tifli,
laal làmmiñam.
34 Mu yërëm ko, ba binni ci xolam, xool ci
asamaan, daldi ne: «Effata,» liy tekki «Ub-
bikuleen.»
35 Ci saa si ay noppam daldi dégg te làmmiñam
yiwiku, muy wax bu leer.

36 Bi mu ko defee Yeesu tere leen, ñu wax ko
kenn, waaye lu mu leen ko gëna tere, ñu gën ko
nee siiwale.
37 Ñu waaru lool naan: «Lépp lu mu def, lu
yéeme la. May na sax tëx yi ñuy dégg, ak luu yi
ñuy wax.»

8

Yeesu bareel na mburu yi ñaareel bi yoon

1 Ca bés yooya mbooloo mu réy amaatoon na,
te amuñu woon lu ñu lekk. Noonu Yeesu woo
taalibe ya ne leen:
2 «Yërëm naa mbooloo mi, ndaxte toog nañu fi
man ñetti fan, te amatuñu lu ñu lekk.
3 Su ma leen yiwee ak seen xiif, dinañu tële ci
yoon wi, ndaxte am na ñu jóge fu sore.»
4 Taalibe yi ne ko: «Waaye fii àllub neen la; fu
nuy jële lu doy ngir dundal leen?»
5 Yeesu laaj leen: «Ñaata mburu ngeen am?»
Ñu ne ko: «Juróom ñaar.»
6 Noonu Yeesu sant mbooloo mi, ñu toog ci
suuf. Mu jël juróom ñaari mburu yi, sant Yàlla,
damm leen, jox leen taalibe yi, ngir ñu séddale
leen mbooloo mi; taalibe yi def ko.
7 Amoon na fa it tuuti jën yu ndaw. Yeesu jël
ko, sant Yàlla, wax taalibe yi, ñu séddale leen
itam mbooloo mi.
8 Noonu nit ñi lekk ba suur, ba noppi taalibe yi
dajale juróom ñaari dàmba yu fees ak dammit
yi ci des.
9 Ña ko fekke nag matoon nañu ñeenti junniy
góor.

10 Bi ko Yeesu defee, mu yiwi leen, daldi dugg
ak taalibe ya ca gaal ga, dem ca wàlli Dalmanuta.

Kéemaan gu jóge ci asamaan

11 Noonu Farisen yi ñëw, di werante ak moom;
ñu fexe koo fiir, ba laaj ko kéemaan gu jóge ci
asamaan tey firndeel yónnentam.
12 Waaye Yeesu binni ci xolam ne leen: «Lu tax
niti jamono jii di laaj kéemaan? Ci dëgg maa ngi
leen koy wax, duñu jot genn kéemaan.»
13 Ci kaw loolu Yeesu bàyyi leen, duggaat ci
gaal gi, di jàll dex gi.

Lawiiru Farisen yi

14 Taalibe yi nag fàtte woon nañu yóbbaale
mburu, te amuñu woon lu dul benn mburu ci
gaal gi.
15 Noonu Yeesu artu leen ne: «Wottuleen te
moytu lawiiru Farisen yi ak ñi far ak buur bi
Erodd.»
16 Taalibe yi nag daldi werante naan: «Nun de
indaalewunu mburu.»
17 Waaye Yeesu yég loolu ne leen: «Lu tax
ngeen di werante ci li ngeen indaalewul mburu?
Xanaa gisaguleen te xamuleen? Ndax seen xol
dafa fatt ba tey?
18 Ndax ay gumbay njàccaar ngeen, te seeni
nopp naqari? Xanaa fàttalikuwuleen;
19 bi ma dammee juróomi mburu ya ngir
juróomi junni ña, ñaata pañe yu fees ak ay
dammit ngeen ca dajale woon?» Ñu ne ko:
«Fukk ak ñaar.»
20 Yeesu neeti leen: «Te bés bi ma dammee
juróom ñaari mburu yi ngir ñeenti junni ñi,

ñaata dàmba yu fees ak dammit ngeen dajale
woon?» Ñu ne ko: «Juróom ñaar.»
21 Noonu Yeesu ne leen: «Ndax seen xol dafa
tëju ba tey?»

Yeesu faj na ku gumba ca dëkku Betsayda

22 Gannaaw loolu ñu ñëw ci Betsayda. Foofa
ñu indil Yeesu ku gumba, di ko ñaan, mu laal ko.
23 Yeesu nag jàpp loxob gumba gi, yóbbu ko,
ba génn dëkk bi. Mu def tiflit ciy bëtam, teg ko
loxo naan: «Ndax gis nga dara?»
24 Waa ji xool ne ko: «Gis naa ay nit, ñu mel ni
ay garab, te ñu ngi dox.»
25 Kon Yeesu laalaat bët yi, gumba gi ne xefeet,
daldi wér, ba gis lépp bu leer.
26 Ci kaw loolu Yeesu sant ko mu ñibbi ne ko:
«Bul dugg ca dëkk ba.»

Piyeer wax na ne, Yeesu mooy Almasi bi

27 Bi loolu amee Yeesu ànd ak ay taalibeem,
dem ca dëkk, yi wër Sesare bu Filib. Bi ñuy dem
nag, mu laaj taalibe yi: «Nit ñi, lu ñu wax ne
man moom laa?»
28 Ñu ne ko: «Am na ñuy ne yaa di Yaxya;
ñeneen ne, Ilyaas; ñi ci des ne yaay kenn ci
yonent yi.»
29 Noonu Yeesu laaj leen: «Yéen nag, ku ngeen
wax ne moom laa?» Piyeer ne ko: «Yaa di Almasi
bi.»
30 Ci kaw loolu Yeesu dénk leen bu wóor, ñu
bañ koo wax kenn.

Yeesu xamal na ne dina dee, dekki

31 Booba Yeesu tàmbali na leena xamal ne,
Doomu nit ki war na sonn lu bare; njiit ya,

sarxalkat yu mag ya ak xutbakat ya dëddu ko,
ñu rey ko, mu dekki ci ñetti fan.
32 Noonu mu xamal leen mbir mi, ba mu leer
nàññ.
Bi ko Piyeer déggee, mu woo ko ci pegg, daldi
ko yedd.
33 Waaye Yeesu geestu, gis yeneen taalibe yi,
mu daldi yedd Piyeer ne ko: «Sore ma Seytaane;
yëfi nit ngay fonk, waaye du yëfi Yàlla.»
34 Noonu Yeesu woo taalibe yi ak mbooloo mi
ne leen: «Ku bëgga topp ci samay tànk, na bàyyi
boppam te gàddu bant bi ñu ko wara daaj, doora
topp ci man.
35 Ndaxte koo xam ne bëgg ngaa rawale sa
bakkan, dinga ko ñàkk, waaye ku ñàkk sa
bakkan ngir man ak ngir xibaaru jàmm bi, dinga
ko jotaat.
36 Ndaxte moom àddina sépp, lu muy jariñ nit,
bu ñàkkee bakkanam?
37 Te nit, lu mu wara weccee bakkanam?
38 Ku ma rusa faral, te nanguwul samay wax
ci kanam niti jamono jii, ñi fecci seen kóllëre ak
Yàlla te topp bàkkaar, Doomu nit ki dina la rusa
xam, bés bu ñëwee ci ndamu Baayam, ànd ak
malaaka yu sell yi.»

9

1 Mu ne leen ati: «Ci dëgg maa ngi leen koy
wax, am na ñi fi taxaw, ñoo xam ne duñu dee, te
gisuñu nguuru Yàlla ñëw ak doole.»

Ndamu Yeesu jolli na ci moom

2 Juróom benni fan gannaaw gi, Yeesu àndoon
na ak Piyeer, Saag ak Yowaana, mu yóbbu leen

ñoom rekk fu wéet ci tund wu kawe lool. Foofa
jëmmam soppiku ci seen kanam;
3 ay yéreem di ray-rayi, weex tàll, te fóotukatu
àddina manu leen weexale nii.
4 Noonu ñu gis yonenti Yàlla Ilyaas ak Musaa,
di wax ak Yeesu.
5 Piyeer daldi ne Yeesu: «Kilifa gi, bég nanu ci
sunu teew fii; nanu defar ñetti mbaar, benn yaw,
benn Musaa ak benn Ilyaas.»
6 Fekk xamul lu muy wax, ndaxte tiitaange
jàpp na leen ñoom ñett ñépp.
7 Noonu niir muur leen, te baat jibe ca niir
wa naan: «Kii mooy sama Doom ji ma bëgg, ci
moom laa ame bànneex; dégluleen ko.»
8 Ci saa si taalibe yi xool, waaye gisatuñu kenn
ku dul Yeesu rekk.
9 Bi loolu amee ñu wàcc ca tund wa. Bi muy
wàcc nag, Yeesu sant leen ne: «Buleen nettali
kenn li ngeen gis, ba kera Doomu nit ki dekki
na.»
10 Ñu téye wax jooju ci seen biir, di sotteente
xel, ba xam lu ndekkite looluy tekki.
11 Noonu taalibe yi laaj Yeesu: «Lu tax xut-
bakat yi di naan, Ilyaas moo wara jëkka ñëw?»
12 Yeesu ne leen: «Waaw, Ilyaas dina jëkka
ñëw, jubbanti lépp. Waaye itam lu tax bind nañu
ne, Doomu nit ki war na sonn lu bare, ñu xeeb
ko, dëddu ko.
13 Waaye maa ngi leen di wax ne, Ilyaas ñëw
na, te def nañu ko la leen neex, ni ko Mbind mi
waxe.»

Yeesu faj na xale bu rab jàpp

14 Bi nga xamee ne Yeesu ñëw na, ba jege
taalibe yi, mu gis mbooloo mu bare wër leen, te
ay xutbakat di werante ak ñoom.
15 Naka la mbooloo mi gis Yeesu, ñu waaru,
daldi daw nuyu ko.

16 Noonu Yeesu laaj leen: «Ci lan ngeen di
werante ak ñoom?»
17-18 Kenn ci mbooloo mi ne ko: «Kilifa gi, rab
jàpp na sama doom, ba luuloo ko. Saa su ko
jàppee, daf koy daaneel ci suuf, gémmiñ gi di
fuur, muy yéyu, ne jàdd. Ñaan naa say taalibe,
ñu dàq ko, waaye manuñu ko.»
19 Yeesu ne leen: «Yéen niti jamono jii, yéen ñi
gëmadi, ba kañ laa wara nekk ak yéen, ba kañ
laa leen wara muñal? Indil-leen ma xale bi.»
20 Ñu indil ko ko. Bi xale bi gisee Yeesu nag,
rab wi sayloo ko ci saa si, mu daanu ci suuf, di
xalangu, gémmiñ giy fuur.
21 Yeesu laaj baay bi: «Lii kañ la ko dal?» Baay
bi ne ko: «Li dale ci ngoneem.
22 Léeg-léeg rab wi bëmëx ko ci sawara, léeg-
léeg mu bëmëx ko ci ndox, ngir rey ko. Soo ko
manee, yërëm nu te xettali nu.»
23 Yeesu ne ko: «Nga ne: “Soo ko manee,” ku
gëm man na lépp.»

24 Ci saa si baayu xale bi wax ci kaw naan:
«Gëm naa, dàqal ma sama ngëmadi.»

25 Yeesu gis nag ne, mbooloo maa ngi daw,
wërsi ko, mu daldi gëdd rab wi nag ne ko:
«Génnal ci moom, yaw rab wu luu te tëx, te bu
ko jàppaat; wax naa la ko.»

26 Noonu rab wa daldi yuuxu, sayloo xale bi,
génn. Xale bi ne nemm, mel ni ku dee, ba tax ñu
bare ne: «Dee na.»
27 Waaye Yeesu jàpp loxoom, jógloo ko, xale bi
daldi taxaw.
28 Bi Yeesu duggee ci kër gi, taalibe yi laaj ko ci
pegg: «Lu tax manunu ko woona dàq?»
29 Yeesu ne leen: «Yu mel ni yii, ñaan ci Yàlla
rekk a leen di dàq.»
30 Bi loolu amee ñu jóge fa, jaar ci diiwaanu
Galile, Yeesu bëggul kenn yég ko.
31 Ndaxte muy jàngal taalibe yi ne leen: «Dees
na jébbal Doomu nit ki ci loxoy nit, te dinañu ko
rey, mu dekki ci ñetti fan.»
32 Waaye taalibe yi xamuñu lu wax joojuy
tekki, te ñemewuñu ko koo laaj.

Kan moo gëna màgg?

33 Bi nga xamee ne egg nañu dëkku Kaper-
nawum, te dugg ci kër gi, Yeesu laaj leen ne: «Lu
ngeen doon waxtaane ci yoon wi?»
34 Waaye ñu ne cell, ndaxte ñu ngi fa doon
werante, ba xam ku gëna màgg ci ñoom.
35 Noonu Yeesu toog, woo fukki taalibe ya
ak ñaar ne leen: «Ku bëgga jiitu, na topp ci
gannaaw ñépp te nekk surgab ñépp.»
36 Bi ko Yeesu waxee, mu jël xale, indi ko ci biir
géew bi, ba noppi leewu ko naan:
37 «Ku nangu xale bu mel ni bii ci sama tur,
man mii nga nangu; te ku ma nangu, du man
mii sax nga nangu waaye ki ma yónni.»

Waa jiy dàq ay rab

38 Bi loolu amee Yowaana ne ko: «Kilifa gi,
danoo gis nit kuy dàq ay rab ci sa tur, nu tere
ko ko, ndax li mu bokkul ci nun.»
39 Waaye Yeesu ne ko: «Buleen ko tere, ndaxte
kenn manula def kéemaan ci sama tur, ba noppi
di ma xarab.
40 Ku nu sotul, far na ak nun.
41 Ci dëgg maa ngi leen koy wax, koo xam ne
kii may na leen kaasu ndox rekk, ndax yéena ngi
bokk ci man Kirist, kooku du ñàkk yoolam mukk.

Ñi yóbbe nit bàkkaar

42 «Waaye ku yóbbe bàkkaar kenn ci ñi gëna
tuuti ñi ma gëm, li gën ci moom, moo di ñu takk
doj wu réy ci baatam, sànni ko ci géej.
43-44 Boo xamee ne sa loxo mu ngi lay yóbbe
bàkkaar, dagg ko. Ndaxte ñàkk loxo te tàbbi ci
dund gu wóor gi, moo gën ci yaw, nga am ñaari
loxo te tàbbi ci sawara su dul fey mukk.
45-46 Te bu la sa tànk di yóbbe bàkkaar, dagg
ko. Nga lafañ te tàbbi ci dund gu wóor gi moo
gën, nga am ñaari tànk, ñu sànni la ci sawara.
47 Te bu la sa bët di yóbbe bàkkaar, luqi ko.
Nga patt te dugg ci nguuru Yàlla, moo gën ci yaw,
nga am ñaari bët, ñu sànni la ci sawara.
48 Foofa:

“Sax ya duñu dee mukk,

te sawara sa du fey.”

49 Ñépp sawara lañu leen di xorome.
50 Xorom lu baax la, waaye bu sàppee, nan lañu
koy delloo cafkaam? Amleen xorom te ngeen
jàmmoo.»

10

Pase

1 Gannaaw loolu Yeesu jóge fa, dem ca wàlli
réewu Yawut yi, ya ca gannaaw dexu Yurdan. Bi
mu fa demee, mbooloo mu bare ñëw fi moom.
Yeesu daldi leen jàngal, ni mu ko daan defe.
2 Noonu ay Farisen ñëw ci moom, lalal ko fiir,
ñu laaj ko: «Ndax jaadu na, nit fase soxnaam?»
3 Yeesu ne leen: «Lu leen yoonu Musaa sant?»
4 Ñu ne ko: «Musaa maye na, nit bind kayitu
pase, tàggook soxnaam.»
5 Waaye Yeesu ne leen: «Dénkaane boobu mu
leen bindal, bind na ko ndax seen xol dafa fatt.
6 Waaye ca njàlbéen ga “Yàlla sàkk na leen, kii
góor, kii jigéen.
7 Looloo tax góor di teqalikook ndeyam ak
baayam, ànd ak soxnaam,
8 ñoom ñaar doon benn.” Kon nekkatuñu ñaar
waaye benn lañu.
9 Lu Yàlla takk nag, bu ko nit tas.»
10 Bi ñu delloo ca kër ga nag, taalibe ya laaj ko
ci mbirum loolu.
11 Noonu Yeesu ne leen: «Ku fase sa soxna, takk
jeneen, njaaloo nga, di tooñ ku jëkk ka.
12 Te jigéen ji tas, séyaat ak keneen, njaaloo
nga.»

Xale yu ndaw yi

13 Bi loolu wéyee ñu indil Yeesu ay xale, ngir
mu teg leen ay loxoom. Waaye taalibe ya gëdd
nit ñi.
14 Bi ko Yeesu gisee nag, mu metti ko lool, mu
ne leen: «Bàyyileen xale yi, ñu ñëw fi man!

Buleen leen tere, ndaxte ñu mel ni ñoom ñoo
yelloo nguuru Yàlla.
15 Ci dëgg maa ngi leen koy wax, ku woyoful
ni xale, nangu nguuru Yàlla, doo ci mana dugg.»
16 Noonu Yeesu leewu leen, teg leen ay loxoom,
barkeel leen.

Waxambaane wu bare alal

17 Gannaaw loolu bi Yeesu nekkee ci kaw yoon
wi di dem, am ku daw, sukk ci kanamam ne ko:
«Kilifa gu baax gi, lu ma wara def, ngir am wàll
ci dund gu dul jeex gi?»
18 Yeesu ne ko: «Lu tax nga wooye ma ku baax
ki? Yàlla rekk a baax.
19 Xam nga ndigal yi: “Bul bóome, bul njaaloo,
bul sàcc, bul seede lu dul dëgg, bul nangu alalu
jaambur, teralal sa ndey ak sa baay.”»
20 Waa ji ne ko: «Kilifa gi, loolu lépp sàmm naa
ko li dale ci samag ndaw ba tey.»
21 Noonu Yeesu xool ko, am cofeel ci moom,
mu ne ko: «Lenn rekk moo la dese. Demal jaay
li nga am, jox ko miskin yi, te dinga woomle ci
asamaan; boo noppee, nga ñëw topp ci man.»
22 Waaye ci wax jooju xar kanamam lëndëm,
mu jóge fa ak tiis, ndaxte ku bare woon alal la.
23 Noonu Yeesu xool taalibe yi ko wër ne leen:
«Boroom alal dugg ci nguuru Yàlla, lu jafee
ngoogu!»
24 Wax jooju nag daldi jaaxal taalibe yi lool.
Waaye Yeesu neeti leen: «Samay xarit, dugg ci
nguuru Yàlla, lu jafee ngoogu!
25 Giléem jaar ci bën-bënu puso moo gëna
yomb boroom alal dugg ci nguuru Yàlla.»

26 Wax jooju gënatee jaaxal taalibe ya, ñu naan
ci seen biir: «Kon nag ku mana mucc?»
27 Noonu Yeesu xool leen naan: «Loolu të na
nit, waaye tëwul Yàlla; Yàlla man na lépp.»
28 Ci kaw loolu Piyeer daldi ko ne: «Nun de
dëddu nanu lépp te topp la!»
29 Yeesu ne ko: «Ci dëgg maa ngi leen koy
wax, képp ku dëddu kër, doomu ndey yu góor
walla yu jigéen, ndey walla baay, doom walla
suuf ndax man ak xibaaru jàmm bi,
30 dinga am tey jii téeméeri yoon ay kër, doomi
ndey yu góor ak yu jigéen, ndey, doom ak suuf,
ñoom ak ay fitnay noon, te ëllëg nga am dund
gu dul jeex.
31 Waaye ñu bare ci ñi jiitu ñooy mujji; ñi mujj
ñooy jiituji.»

Yeesu xamle na ne dina dee, dekki

32 Gannaaw loolu ñu ànd jëm Yerusalem, Yeesu
jiitu; taalibe yi am njàqare, te ñi ci topp tiit.
Noonu Yeesu woowaat fukk ak ñaar ña cig wet,
xamal leen li nara xew ci mbiram.
33 Mu ne leen: «Noo ngi dem Yerusalem, te
dees na jébbal Doomu nit ki ci loxoy sarxalkat
yu mag ya ak xutbakat ya. Dinañu ko àtte, teg
ko dee, jébbal ko ñi dul Yawut,
34 ñu ñaawal ko, di tifli ci kawam, dóor ko
ay yar, rey ko. Waaye gannaaw ñetti fan dina
dekki.»

Li doomi Sebede ñaan Yeesu

35 Gannaaw loolu Saag ak Yowaana, doomi
Sebede, ñëw ci Yeesu. Ñu ne ko: «Kilifa gi, danoo
bëggoon nga may nu li nu lay ñaan.»

36 Yeesu ne leen: «Lu ngeen bëggoon, ma may
leen ko?»
37 Ñu ne ko: «Bés boo soloo sa ndam, nga may
nu, nu toog, kii ci sa ndijoor, kii ci sa càmmoñ.»
38 Waaye Yeesu ne leen: «Xamuleen li ngeen
di ñaan. Ndax man ngeena naan kaasu naqar,
bi may naan? Ndax man ngeena sóobu ci metit,
yi ma nara sóobu?»
39 Ñu ne ko: «Waaw, man nanu ko.» Noonu
Yeesu ne leen: «Dingeen naan kaasu naqar, bi
may naan, tey sóobu ci metit, yi ma nara sóobu,
40 waaye toog ci sama ndijoor mbaa sama
càmmoñ, du man maa koy maye. Ñi ñu ko
waajal rekk a ko yelloo.»
41 Bi nga xamee ne fukki taalibe ya ca des dégg
nañu loolu, ñu daldi mere Saag ak Yowaana.
42 Waaye Yeesu woo leen naan: «Xam ngeen
ne ci xeeti àddina, ñi ñu teg njiit dañu leen di
dóor yetu nguur, te kilifa yi di leen not.
43 Buleen mel ni ñooñu. Waaye ku bëgga nekk
kilifa ci yéen, na nekk seen surga,
44 te ku bëgga nekk njiit, na nekk seen jaam.
45 Ndaxte noonu la Doomu nit ki ñëwe sax, du
ngir ñu nekk ay surgaam, waaye ngir muy seen
surga, ba joxe bakkanam ngir njotug ñu bare.»

Yeesu faj na ku gumba

46 Bi loolu wéyee ñu agsi ca dëkku Yeriko. Bi
ko Yeesu di génn, ànd ak taalibe ya ak mbooloo
mu xawa bare, am gumba gu tudd Bartime— liy
tekki «doomu Time», toog ci wetu yoon wi, di
yelwaan.

47 Noonu mu dégg ne, Yeesum Nasaret moo fay
romb; mu daldi yuuxu naan: «Yërëm ma, yaw
Sëtu Daawuda bi!»
48 Ci kaw loolu ñu bare gëdd ko, ngir mu
noppi. Teewul mu gëna yuuxu naan: «Yaw Sëtu
Daawuda bi, yërëm ma!»
49 Noonu Yeesu taxaw, daldi ne: «Wooleen ko!»
Ñu woo nag gumba gi ne ko: «Na sa xel dal!
Jógal! Mu ngi lay woo.»
50 Bi mu ko déggee, mu sànni malaanam, ne
bërét, dem ci Yeesu.
51 Yeesu ne ko: «Loo bëggoon ma defal la ko?»
Gumba gi ne ko: «Kilifa gi, damaa bëgga gis.»
52 Noonu Yeesu ne ko: «Demal ci jàmm. Sa
ngëm faj na la.» Ci saa si gumba gi gis, daldi
topp Yeesu ci yoon wi.

11

Yeesu dugg na Yerusalem

1 Gannaaw loolu Yeesu ak taalibe ya jege nañu
Yerusalem, ba agsi dëkki Betfase ak Betani ci
wetu tundu Oliw ya. Noonu Yeesu yebal ñaar
ciy taalibeem,
2 ne leen: «Demleen ci dëkk bi ci kanam. Bu
ngeen fa duggee, dingeen fa gis cumbur gu kenn
masula war. Yiwileen ko, indi.
3 Bu leen kenn nee: “Lu ngeen di def?” neleen
ko: “Boroom bi da koo soxla, te léegi mu delloosi
ko.”»
4 Taalibe ya dem nag, ñu gis cumbur ga ci
mbedd mi, mu yeewe cib buntu kër.
5 Bi ñu koy yiwi nag, am na ca ña fa taxaw, ñu
ne leen: «Lu ngeen nar, bay yiwi cumbur gi?»

6 Taalibe yi wax leen, ni leen Yeesu digale
woon, nit ñi bàyyi leen, ñu dem.
7 Ñu indi cumbur gi Yeesu nag, lal ci seeni yére,
mu toog ci.
8 Ñu bare lal seeni yére ci yoon wi, ñenn ñi
dagg ay cari garab ci tool yi, lal leen it ci yoon
wi.
9 Ñiy jiitu ak ñiy topp ci Yeesu ñépp di wax ci
kaw naan:
«Osaana!
Yaw miy ñëw ci turu Boroom bi, ku barkeel nga!
10 Nguuru sunu maam Daawuda giy ñëw dina
barkeel!
Ci bérab yu gëna kawe, nañu ne: “Osaana!”»
11 Noonu Yeesu dugg Yerusalem, dem kër Yàlla
ga, xool lépp, ba noppi génn dem dëkku Betani,
moom ak fukki taalibe ya ak ñaar, ndaxte dafa
guddi.

Yeesu dàq na jaaykat ya ca kër Yàlla ga

12 Bët set ñu génn Betani, fekk Yeesu xiif.
13 Noonu mu séen fu sore garabu figg gu sëq,
mu dem seeti, ndax am na ay doom. Waaye bi
mu fa eggee, gisul lu dul ay xob, ndaxte jamonoy
figg duggagul.
14 Ci kaw loolu mu ne garab gi: «Dootuloo
meññ mukk!» Taalibe yi dégg loolu mu wax.
15 Bi ñu eggee Yerusalem, Yeesu dugg ci kër
Yàlla gi, daldi dàq ñi fay jaay ak ñi fay jënd.
Mu daaneel taabali weccikatu xaalis yi ak tooguy
jaaykati pitax yi,
16 te mayul kenn, mu yóbbu am njaay ci kër
Yàlla gi.

17 Mu di leen jàngal ne leen: «Ndax waxuñu
ci Mbind mi:
“Dees na wooye sama kër
këru ñaan ci Yàlla ngir xeet yépp.”
Waaye yéen def ngeen ko këru sàcc.»
18 Bi ko sarxalkat yu mag ya ak xutbakat ya
déggee nag, ñu ragal ko, ndaxte mbooloo mépp
dañoo waaru ci njàngleem. Noonu ñu seet
pexem reylu ko.
19 Bi timis jotee Yeesu ak taalibe yi génn dëkk
bi.

Garabu figg gi ñu rëbb

20 Ci suba si, bi ñuy dem, ñu gis ne garabu figg
gi dee na, ba wow koŋŋ.
21 Noonu Piyeer fàttaliku li xewoon, ne Yeesu:
«Kilifa gi, xoolal, figg gi nga rëbb dee na, ba
wow!»
22 Yeesu ne: «Gëmleen Yàlla.
23 Ci dëgg maa ngi leen koy wax, ku ne tund
wale: “Jógal, tàbbi ca géej ga,” te nga gëm ne
loolu dina am, bañ cee boole xel ñaar, kon sa
ñaan nangu.
24 Moo tax maa ngi leen koy wax, bu ngeen di
ñaan Yàlla, lépp lu ngeen ko mana laaj, gëmleen
ne jot ngeen ko, te dingeen ko am.
25-26 Te it bu ngeen di ñaan, fekk ngeen jàppal
kenn dara, baal-leen ko, ngir seen Baay bi ci kaw
baal leen seeni tooñ, yéen itam.»

Sañ-sañu Yeesu

27 Gannaaw loolu ñu duggaat Yerusalem, te
Yeesu doon doxantu ca ëtti kër Yàlla ga. Noonu
sarxalkat yu mag ya ak xutbakat ya ak njiit ya
dab ko

28 ne ko: «Yëf yii ngay def, ci ban sañ-sañ nga
koy defe? Te ku la may sañ-sañu def ko?»
29 Yeesu ne leen: «Man itam dinaa leen laaj
lenn; bu ngeen ma ci tontoo, kon dinaa leen wax
ci ban sañ-sañ laay defe yëf yii.
30 La Yaxya daan def, di sóob nit ñi ci ndox, fu
mu ko jële, ci Yàlla walla ci nit ñi?»
31 Bi ñu ko déggee, ñuy werante ci seen biir
naan: «Bu nu nee: "Ci Yàlla," kon dina nu laaj:
"Lu tax gëmuleen ko kon?"
32 Waaye bu nu nee: "Ci nit ñi," kon mbooloo
mi dal ci sunu kaw;» ndaxte ñépp teg nañu Yaxya
ab yonent.
33 Ñu wax Yeesu nag ne: «Loolu de xamunu
ko.» Noonu Yeesu ne leen: «Kon man itam duma
leen wax ci ban sañ-sañ laay defe yëf yii.»

12

Léebu beykat yi

1 Noonu Yeesu daldi leen wax ciy léeb. Mu
ne leen: «Amoon na fi nit ku jëmbët toolu reseñ.
Mu ñag tool bi, gas pax ngir nal ci reseñ yi, tabax
wottukaay, ba noppi batale ko ay beykat, daldi
tukki.
2 «Bi tool bi ñoree nag, mu yónni surga ci
ñoom, ngir jot wàllam ci meññeef gi.
3 Waaye ñu jàpp ko, dóor ko ay yar, dàq ko, mu
dellu ak loxoy neen.
4 Mu yónniwaat beneen surga, waaye ñu dóor
ko ci bopp, toroxal ko.
5 Mu yónneeti beneen surga, ñu rey ko. Mu
yónni ñeneen ñu bare, ñii ñu dóor leen, ñii ñu
rey.

6 «Noonu mu dese ko kenn rekk, di doomam ji
mu bëgg. Mujj mu yónni ko naan: “Xëy na ñu
weg sama doom.”
7 Waaye beykat yi daldi ne ci seen biir: “Kii
moo wara donn tool bi; nan ko rey, moom ndono
li.”
8 Ñu jàpp ko nag, rey, sànni ci biti.»
9 Noonu Yeesu laaj leen: «Boroom tool bi nag,
lu muy def? Xanaa ñëw, rey beykat ya, dénk tool
ba ñeneen.
10 Ndax masuleena jàng wax jii ci Mbind mi?

“Doj wi tabaxkat yi sànni,
mujj na di doju koñ;
11 ci Boroom bi la loolu jóge,
te yéemu nanu ci.”»

12 Noonu kilifa yi di wut pexem jàpp ko, ndaxte
xam nañu ne ñoom lay wax. Waaye ragal nañu
mbooloo mi, ba ñu bàyyi ko fa, dem.

Galag gi ñuy fey buur bi Sesaar

13 Bi loolu amee ñu yónni ci Yeesu ay Farisen
ak ñu far ak buur bi Erodd, ngir fiir ko ci waxam.
14 Ñu ñëw ci moom nag ne ko: «Kilifa gi, xam
nanu ne ku wóor nga, te ragaloo kenn, ndaxte
seetuloo jëmmi nit, waaye dangay xamle yoonu
Yàlla ci bu wóor. Wax nu, ndax jaadu na, nu fey
buur bi Sesaar galag am déet? Nu fey ko walla
nu bañ koo fey?»
15 Waaye Yeesu xam na seen naaféq, mu ne
leen: «Lu tax ngeen bëgg maa fiir? Indil-leen
ma posetu denariyon, ma seet.»

16 Ñu jox ko poset bi. Noonu Yeesu laaj leen:
«Kan lañu ci def nataalam ak turam?» Ñu ne ko:
«Sesaar.»
17 Noonu Yeesu ne leen: «Joxleen nag Sesaar
li Sesaar moom, te jox Yàlla li Yàlla moom.» Ñu
daldi waaru ci mbiram.

Sadusen yi ak ndekkite li

18 Gannaaw loolu ay Sadusen ñëw ci moom,
ngir laaj ko lenn. Sadusen yi nag gëmuñu ne
ndekkite am na.
19 Ñu ne ko: «Kilifa gi, Musaa bindal na nu ne,
ku magam faatu, te bàyyiwul doom ak soxnaam,
kooku war na donn jigéen ji, ba yékkati giiru
magam.
20 «Amoon na fi nag juróom ñaari góor, ñu
bokk ndey ak baay. Taaw ba takk jabar, faatu,
te bàyyiwul doom.
21 Ñaareel ba takk jigéen ja, faatu moom itam
te bàyyiwul doom. Ñetteel bi it noonu.
22 Mbir mi dem na nag, ba juróom ñaar ñooñu
ñépp dem, te kenn bàyyiwu fi doom. Mujj jigéen
ja faatu moom itam.
23 Ci ndekkite li nag kan ci ñoom moo ko wara
donn, fekk ku nekk ci juróom ñaar ñi mas na koo
takk?»
24 Yeesu ne leen: «Mbaa du dangeena nekk cig
réer, ci li ngeen xamul Mbind mi mbaa kàttanu
Yàlla?
25 Ndaxte keroog ndekkite li kenn du am
jabar, kenn du am jëkkër, waaye dinañu mel ni
malaaka yi ci kaw.
26 Te sax li jëm ci mbirum ndekkite, xanaa
jànguleen lii Yàlla wax ci Tawreetu Musaa ci

saarum ngarab si: “Maay Yàllay Ibraayma,
Isaaxa ak Yanqóoba”?
27 Li ci génn mooy, nekkul Yàllay ñi dee, waaye
Yàllay ñiy dund la. Kon sóobu ngeen cig réer.»

Ban ndigal moo gëna màgg ci yoonu Musaa

28 Bi ñuy werante, benn xutbakat ñëw, dégg
seen waxtaan, gis ne Yeesu tontu na leen tont lu
leer. Mu laaj ko nag: «Ci ndigal yi, ban moo ci
gëna màgg?»
29 Noonu Yeesu ne ko: «Bii: “Dégluleen, yéen
bànni Israyil! Yàlla sunu Boroom mooy Boroom
bi, te kenn la.
30 Kon nanga bëgg Yàlla sa Boroom ak sa xol
bépp ak sa bakkan bépp, sa xel mépp ak sa
kàttan gépp.”
31 Te ñaareel bi, lii la: “Nanga bëgg sa
moroom, ni nga bëgge sa bopp.” Ndigal yii ñoo
sut yépp.»
32 Xutbakat bi ne ko: «Waaw, kilifa gi, li nga
wax dëgg la: Yàlla kenn la, te amul jeneen Yàlla
ju dul moom.
33 Te nga bëgg ko ak sa xol bépp ak sa xel
mépp ak sa kàttan gépp moo dàq bépp sarax bu
ñuy yóbbu ngir màggal Yàlla ak bu ñuy lakk ca
sarxalukaay ba.»
34 Bi Yeesu gisee nag ne tontu na ak xel, mu
ne ko: «Sorewuloo nguuru Yàlla.» Bi mu waxee
loolu, kenn ñemeetu koo laaj dara.

Mbaa Almasi bi mooy sëtu Daawuda?

35 Bi nga xamee ne Yeesu ma nga doon jàngle
ca kër Yàlla ga, mu laaj nit ñi: «Lu tax xutbakat
yi di wax ne, Almasi bi mooy sëtu Daawuda?

36 Daawuda moom wax na ci kàttanu Xel mu
Sell mi naan:
“Boroom bi nee na sama Boroom:
‘Toogal ci sama ndijoor,
ba kera may daaneel
say noon ci sa kanam.’ ”
37 Gannaaw Daawuda nag wooye na ko: “Bo-
room bi,” nu muy nekke sëtam?» Noonu
mbooloo mu mag mi di ko déglu ak bànneex.
38 Bi Yeesu di jàngle nag, mu ne leen: «Moy-
tuleen xutbakat yi; dañoo bëgg di doxantu, sol
ay mbubb yu réy, te ñépp di leen nuyoo ñaari
loxo ci pénc mi.
39 Ci jàngu yi, féete kanam lañuy wut, te toogu
yu yiw lañuy taamu ci reeri xew yi.
40 Ñu ngi lekk alalu jigéen ñi seeni jëkkër faatu,
di ñaan Yàlla ay ñaani ngistal yu gudd. Seen
mbugal dina gëna tar.»

Saraxu soxna si

41 Noonu Yeesu toog ca kër Yàlla ga, janook
ndab, yi ñuy def sarax ngir Yàlla, muy xool nit
ña cay dugal seen xaalis. Am nag ay boroom alal
yu ci di def xaalis bu bare.
42 Gannaaw ga daal benn jigéen ju jëkkëram
faatu, te mu ñàkk, ñëw, def ci ñaari poseti
xànjar*, yu matul sax dërëm.
43 Bi ko Yeesu gisee, mu woo taalibe yi ne leen:
«Ci dëgg maa ngi leen koy wax, li jigéen ju ñàkk
jee dugal ca defukaay ya moo ëpp maana alalu
ñeneen ñi ñépp.

* **12:42** Mooy posetu lepton. Seetal Xaalis ci Leeral yi.

44 Ñoom ñépp dañu sàkk ci seen barele, waaye
moom dafa sàkk ci néewleem, ba far ko joxe
lépp, toog.»

13

Yàqug Yerusalem ak dellusig Doomu nit ki

1 Bi Yeesu di jóge ca kër Yàlla ga, kenn ca
taalibe ya ne ko: «Kilifa gi, xoolal! Ni mu réye
ay doj, te rafete ni ay taax!»
2 Waaye Yeesu ne leen: «Du gis ngeen taax yu
réy yii yépp? Lii lépp dina daanu, ba doj dootul
des ci kaw doj.»
3 Gannaaw loolu, bi nga xamee ne Yeesu toog
na ci tundu Oliw ya, jàkkaarlook kër Yàlla ga,
Piyeer, Saag, Yowaana ak Andare fekki ko cig
wet, laaj ko:
4 «Wax nu kañ la loolu di am? Te luy tegtal ne,
mbir yii yépp a ngi bëgga mat?»
5 Noonu Yeesu ne leen: «Moytuleen, bu leen
kenn nax.
6 Ñu bare dinañu ñëw ci sama tur naan:
“Moom laa,” te dinañu nax ñu bare.
7 Bu ngeen déggee ay xare ak coowi xare,
wottuleena tiit; loolu war na am, waaye mujug
jamono ji jotagul.
8 Xeet dina jóg, xeex ak weneen xeet, réew
xeex ak meneen réew. Te yëngu-yënguy suuf
dina am ciy bérab yu bare, ak ay xiif. Loolu lépp
mooy ndoortel metit yi, mel ni jigéen juy matu.
9 «Moytuleen. Dees na leen jébbal àttekat ya,
di leen dóor ay yar ca jàngu ya. Dinañu leen dëj
ci kanam i boroom réew ak i buur ndax sama
tur, ngir ngeen nekk seede ci ñoom.

10 Fàww xibaaru jàmm bi jëkka jib ci xeet
yépp.
11 Saa su ñu leen jàppee nag, dëj leen ci
péncum layoo, buleen jàq ci li ngeen wara wax;
li ngeen jot ca waxtu woowa waxleen ko, ndaxte
du yéenay wax waaye Xel mu Sell mi.

12 «Mag dina joxe rakkam cig dee, baay joxe
doomam; ay doom it dinañu jóg, di bañ seeni
waajur, di leen reylu.
13 Te ñépp dinañu leen bañ ndax sama tur;
waaye ku muñ ba ca muj ga, mucc.

14 «Bés baa ngi ñëw, bu li ñuy wax “Lu araam
luy yàqe” tegee ca bérab bu mu yelloowul; kiy
jàng, na xam. Bu ngeen gisee loolu nag, ku nekk
ci biir diiwaanu Yude, nanga daw ca tund ya.
15 Ku nekk ci kaw taax mi, bul wàcc ngir dugg
kër gi, fab say yëf ya fa nekk.
16 Ku nekk ci tool bi, bul ñibbi ngir fab sa
mbubb.
17 Ngalla jigéen ñi ëmb ca bés yooya, ngalla it
ñiy nàmpal.
18 Ñaanleen ngir seen gàddaay baña tase ak
jamonoy seddaayu lolli.
19 Ndaxte booba dina am metit wu réy wu
masula am, ba àddina sosoo ak tey, te dootul am
mukk.
20 Te bu fekkul woon Boroom bi wàññi bés
yooyu, kenn du mucc, waaye fekk na mu wàññi
leen ndax gaayam ñi mu tànn.

21 «Booba nag, bu leen kenn waxee: “Kaayleen
gis, Kirist a ngi fi,” mbaa: “Xool-leen, mu nga
fale,” buleen ko gëm.

22 Ndaxte ñiy mbubboo turu Kirist ak ñiy
mbubboo turu yonent, dinañu feeñ, di joxe ay
firnde yu réy ak ay kéemaan, ba ciy nax sax ñi
Yàlla tànn, su loolu manoona am.
23 Wax naa leen ko lu jiitu. Kon nag moytuleen.

24 «Waaye booba, gannaaw metit yooyu:

“Jant bi dina lëndëm

te weer dootul leer;

25 biddiiw yi di daanoo asamaan,

te kàttani asamaan yiy yëngu.”

26 «Noonu dees na gis Doomu nit ki ñëw ci niir
yi, ànd ak kàttan ak ndam lu réy.
27 Dina yónni ay malaakaam, ñu dajale ñi mu
tànn ci ñeenti xébla yi, fa àddina dale, ba fa
asamaan yem.»

28 Yeesu teg ca ne: «Jàngleen misaalu garabu
figg ga. Boo xamee ne ay bànqaasam duy nañu,
tey xobam sëq, xam ngeen ne nawet jege na.
29 Noonu itam bu ngeen gisee loolu lépp xew,
xamleen ne jege na; mu ngi ci bunt bi sax.
30 Ci dëgg maa ngi leen koy wax, niti jamono
jii duñu wéy, te loolu lépp amul.
31 Asamaan ak suuf dinañu wéy, waaye samay
wax du wéy mukk.

Yàlla rekk moo xam bés ba

32 «Waaye bés boobu ak waxtu woowu, kenn
xamul kañ lay doon; du malaaka yi ci kaw, du
sax Doom ji, waaye Baay bi rekk moo ko xam.
33 Moytuleen te xool! Xamuleen kañ la waxtu
wi di jot.

34 «Mi ngi mel ni nit ku tukki, mu dénk këram
ay surgaam, ku nekk ak sa sas, te sant bëkk-néeg
bi, mu xool.
35 Yéen nag xool-leen, ndaxte xamuleen kañ
la boroom kër gi di délsi, muy ci timis mbaa ci
xaaju guddi, muy ci fajar mbaa njël.
36 Bu nee jalañ, bumu leen bett, ngeen di
nelaw.
37 Li ma leen wax, ñépp laa ko wax: "Xool-
leen!"»

14

Njiiti yoon yi fexeel nañu Yeesu

1 Booba nag sarxalkat yu mag ya ak xutbakat
ya ñu ngi doon fexeel Yeesu, ngir jàpp ko, reylu.
Fekk booba ñaari fan a des ci màggalu bésu
Mucc ba ak màggalu Mburu ma amul lawiir.
2 Kon nag ñu ne: «Bumu doon ci bésu màggal
bi, ngir yëngu-yëngu baña am ci nit ñi.»

Jigéen diw na boppu Yeesu ak latkoloñ

3 Bi nga xamee ne Yeesu nekkoon na dëkku
Betani, mu dem këru Simoŋ ma gaana woon,
di fa lekk. Noonu jigéen ñëw, yor njaq lu ñu
defare doj wu tudd albaatar. Njaq li def latkoloñ
ju raxul ju ñuy wax nàrd, tey jar lu baree bare.
Jigéen ji toj njaq li, tuur latkoloñ ci boppu Yeesu.
4 Waaye amoon na fa ñu mer, di xultu ci seen
biir naan: «Yàq gii, lu muy jariñ?
5 Maneesoon na jaay latkoloñ jii ci lu tollook
peyug atum lëmm, jox ko miskin yi.» Noonu ñu
daldi gëdd jigéen ji.

6 Waaye Yeesu ne leen: «Bàyyileen ko. Defal
na ma jëf ju rafet; lu tax ngeen di ko sonal?
7 Miskin yaa ngi ak yéen bés bu nekk, te man
ngeen leena dimbali saa su leen neexee, waaye
dungeen ma gis ba fàww.
8 Jigéen ji def na li mu man; diw na sama
yaram ak latkoloñ, ngir waajal sama rob, laata
moo jot.
9 Ci dëgg maa ngi leen koy wax, fépp fu ñuy
yéene xibaaru jàmm bi ci àddina sépp, dinañu
fa fàttali it li jigéen jii def.»

Yudaa wor na Yeesu

10 Ca waxtu woowu kenn ci fukki taalibe ya ak
ñaar, ku tudd Yudaa Iskariyo, dem ca sarxalkat
yu mag ya, ngir wori Yeesu.
11 Bi ñu ko déggee, ñu am ca bànneex bu réy,
dig ko xaalis. Noonu mu fexe jamono ju mu leen
mana jébbal Yeesu.

Reer bu mujj bi

12 Bés bu jëkk ca màggal, ga ñuy wax Mburu
ma amul lawiir, taalibey Yeesu laaj ko: «Foo
bëgg, nu defaral la reeru bési Mucc bi?» Bés
bu jëkk booba nag mooy bés, ba ñu farala rendi
gàttub bésu Mucc ba.
13 Noonu Yeesu yebal ñaar ci taalibe yi ne leen:
«Demleen ca dëkk ba, foofa góor gu yenu njaq
lu def ndox, dina taseek yéen, ngeen topp ko.
14 Kër gi mu dugg nag, ngeen ne boroom kër gi:
“Kilifa gi nee na: Ana néegu gan, bi may lekke
reeru bésu Mucc bi, man ak samay taalibe?”

15 Dina leen won néeg bu féete kaw te yaa, ñu
defar ko, ba lépp jekk. Foofa ngeen nuy defarale
reer bi.»
16 Bi mu ko waxee, taalibe ya dem ca dëkk ba,
gis lépp, ni leen ko Yeesu waxe woon. Noonu ñu
defar reer bi.
17 Bi nga xamee ne timis jot na, Yeesu ñëw, ànd
ak fukki taalibe yi ak ñaar.
18 Ñu toog, di lekk. Bi ñuy lekk nag, Yeesu ne
leen: «Ci dëgg maa ngi leen koy wax, kenn ci
yéen, ku bokk ak man di lekk sax, dina ma wor.»
19 Taalibe yi nag am naqar, ñu daldi ko ne
kenn-kenn: «Mbaa du man?»
20 Mu ne leen: «Kenn ci yéen fukk ak ñaar la,
kuy cappandoo ak man ci ndab li.
21 Doomu nit ki mu ngi dem, ni ñu ko waxe
ci Mbind mi, waaye ki koy wor dina torox.
Bañoona juddu moo gën ci moom.»
22 Noonu bi ñuy lekk, Yeesu jël mburu, sant
Yàlla, jox leen ko naan: «Jël-leen, lii sama yaram
la.»
23 Gannaaw loolu mu jël kaas, sant Yàlla, jox
leen ko, ñépp naan ci.
24 Mu ne leen: «Lii mooy sama deret, ji fas
kóllëre gi, te tuurul ñu bare.
25 Ci dëgg maa ngi leen koy wax, dootuma
naan gannaaw tey ndoxum reseñ mii, ba kera
ma ciy naan bu bees ci nguuru Yàlla.»
26 Noonu ñu woy Yàlla, ba noppi génn, dem ca
tundu Oliw ya.

Yeesu wax na ne, Piyeer dina ko weddi

27 Booba Yeesu ne leen: «Yéen ñépp dingeen
ma dàggeeku, ndaxte bind nañu:

“Dinaa dóor sàmm bi,
xari jur gi tasaaroo.”
28 Waaye bu ma dekkee, dinaa leen jiituji Galile.»
29 Kon Piyeer ne ko: «Bu la ñépp dàggeekoo,
man duma la bàyyi mukk.»
30 Waaye Yeesu ne ko: «Ci dëgg maa ngi la koy
wax, guddig tey, bala ginaar a sab ñaari yoon,
dinga ma weddi ñetti yoon.»
31 Waaye Piyeer gëna sax ca la mu waxoon
naan: «Boo xamee ne sax, damaa wara dee ak
yaw, duma la weddi mukk.» Taalibe yépp it
waxe noonu.

Yeesu ñaan na ca toolu Setsemane ci biir tiis wu réy

32 Noonu ñu dem ca bérab bu tudd Setsemane.
Yeesu ne taalibe yi: «Toogleen fii, ma dem
ñaani.»
33 Mu ànd ak Piyeer, Saag ak Yowaana, daldi
jàq, ba xonet.
34 Mu ne leen: «Sama xol dafa tiis, ba ma
bëgga dee; toogleen fii, xool.»
35 Noonu Yeesu dem ci kanam tuuti, daanu ci
suuf, di ñaan ne, waxtu wi teggi ko, bu loolu
manoona am.
36 Mu ne: «Abba, Baay, yaw mi dara tëwul,
teggil ma kaasu naqar bii. Moona bumu doon
sama coobare, waaye na sa coobare am.»
37 Noonu mu délsi ci taalibe yi, fekk ñuy nelaw.
Mu ne Piyeer: «Simoŋ, dangaa nelaw? Amuloo
sax dooley xoolandoo ak man benn waxtu?
38 Xool-leen te ñaan, ngir baña daanu cig fiir.
Seen xol jag na, waaye seen bind a woyof.»
39 Beneen yoon Yeesu dem, di ñaane noonu,

40 délsiwaat, fekk leen ñuy nelaw, ndaxte seeni
bët dañoo diis. Xamuñu lu ñu koy tontoo.
41 Ñetteelu yoon mu délsi ci ñoom ne leen:
«Yéena ngi nelaw tey noppalu ba tey! Jeex na.
Waxtu wi jot na; ñu ngi wor Doomu nit ki ci loxoy
bàkkaarkat yi.
42 Jógleen nu dem; ki may wor a ngi nii, di
ñëw.»

Jàpp nañu Yeesu

43 Bi Yeesu di wax, Yudaa mi bokkoon ci
fukki taalibe ya ak ñaar, agsi, ànd ak mbooloo
mu bare, mu jóge ca sarxalkat yu mag ya, ca
xutbakat ya ak ca njiiti xeet wa, te gànnaayoo
jaasi ak yet.
44 Fekk ki ko naroona wor joxoon na leen tegtal
ne leen: «Ki may fóon, moom la; jàppleen ko,
yóbbu ko te wottu ko bu baax.»
45 Noonu mu ñëw ci Yeesu ne ko: «Kilifa gi,»
daldi ko fóon.
46 Bi mu ko defee nit ñi song Yeesu nag, jàpp
ko.
47 Waaye kenn ci ñi fa taxaw bocci jaaseem,
dóor surgab sarxalkat bu mag bi, nopp bi dagg.
48 Yeesu ne leen: «Jóg ngeen ngir jàpp ma,
gànnaayoo jaasi ak yet, mel ni ñuy topp sàcc.
49 Moona daan naa toog bés bu nekk ca kër
Yàlla ga, di jàngle, te jàppuleen ma. Waaye lii
am na, ngir Mbind mi am.»
50 Ci kaw loolu, ñépp dëddu ko, daw.
51 Fekk amoon na ca waxambaane wu
lëkkaayoo woon sér, topp Yeesu, ñu daldi ko
jàpp.

52 Waaye waxambaane wa wacc fa sér bi, daldi
daw, def yaramu neen.

Yeesu taxaw na ci kanam kureelu àttekat yi

53 Ñi jàpp Yeesu yóbbu ko ci sarxalkat bu mag
bi, te foofa la sarxalkat yu mag yi, njiit yi ak
xutbakat yi yépp dajaloo.
54 Piyeer nag topp ko fu sore, ba ci ëttu
sarxalkat bu mag bi, mu toog fa ak alkaati yi,
di jaaru ci taal bi.
55 Noonu sarxalkat yu mag yi ak kureelu
àttekat yi yépp di wut ku mana seede lu daan
Yeesu, ba ñu man koo reylu, waaye gisuñu kenn.
56 Teewul sax naaféq ñu bare ñëw, seede ci
Yeesu lu dul dëgg, waaye seen seede ànduñu.
57 Ba mujj naaféq taxaw, seede ci moom naan:
58 «Nun daal dégg nanu, mu ne: “Dinaa toj
kër Yàlla, gii loxoy nit liggéey, tabax ci ñetti fan
geneen gu nit liggéeyul.”»
59 Waaye ba tey seeni wax ànduñu.
60 Ci kaw loolu sarxalkat bu mag bi taxaw ci
seen kanam ne Yeesu: «Doo tontu? Lu la nit ñi
di jiiñ?»
61 Waaye Yeesu ne cell, waxul dara. Sarxalkat
bu mag bi dellu nag ne ko: «Ndax yaa di Almasi
bi, Doomu Yàlla ju tedd ji?»
62 Yeesu ne ko: «Moom laa. Te dingeen gis
Doomu nit ki toog ci ndijooru Aji Man ji, di ñëw
ci niiri asamaan.»
63 Bi ko sarxalkat bu mag bi déggee nag, mu
daldi mer, ba xotti ay yéreem naan:
64 «Weddi na Yàlla, lu nu doyeeti seede? Lu
ngeen ci xalaat?» Noonu ñépp teg ko dee.

65 Ci kaw loolu ñu daldi tifli ci moom, takk ay
bëtam, di ko dóor ay kurfeñ, naan ko: «Yaw
wax nu ci kàddug Yàlla, ku la dóor?» Ba noppi
alkaati yi teeru ko ak ay pes.

Piyeer weddi na Yeesu

66 Piyeer nag ma nga toogoon ci ëtt bi féete
suuf. Noonu benn mbindaanu sarxalkat bu mag
ba romb fa.
67 Mu gis Piyeer di jaaru, xool ko jàkk naan:
«Yaw itam àndoon nga ak Yeesum Nasaret
moomu.»
68 Waaye Piyeer weddi ko naan: «Xawma li
ngay wax, dégguma ci dara.» Mu daldi génn,
dem ca buntu kër ga.
69 Foofa nag mbindaan mi gisaat ko, mu ne ñi
fa taxaw: «Waa jii ci ñoom la bokk.»
70 Waaye Piyeer weddiwaat ko.

Nees-tuut ñi fa taxaw ne Piyeer: «Yaw mi de,
ci lu wóor bokk nga ci, nde waa Galile nga.»
71 Waaye Piyeer daldi giñ ak a waat naan:
«Xawma nit ki ngay wax.»
72 Ci saa si ginaar sab ñaareelu yoon. Noonu
Piyeer fàttaliku li ko Yeesu wax: «Bala ginaar a
sab ñaari yoon, dinga ma weddi ñetti yoon.» Mu
daldi jooy jooy yu metti.

15

Yeesu taxaw na ci kanam Pilaat, boroom réew ma

1 Ci suba teel sarxalkat yu mag yi gise, ñoom ak
njiit yi ak xutbakat yi ak kureelu àttekat yi yépp.

Ñu yeew nag Yeesu, daldi ko yóbbu, jébbal ko
Pilaat.
2 Noonu Pilaat laaj ko: «Ndax yaa di buuru
Yawut yi?» Yeesu ne ko: «Wax nga ko.»
3 Te sarxalkat yu mag yi di ko jiiñ lu bare.
4 Kon nag Pilaat laajaat ko: «Déggal lépp li ñu
lay jiiñ. Xanaa amoo ci tont?»
5 Waaye ba tey Yeesu waxul dara, ba tax Pilaat
waaru.
6 Màggal gu nekk nag Pilaat daan na may
mbooloo mi, ñu tànn kenn ci ñi ñu tëjoon, mu
bàyyil leen ko.
7 Fekk booba amoon na ku ñu tëj, tudd
Barabas, ku bokk ci ña bëggoona tas réew mi,
boole ci rey nit.
8 Noonu mbooloo mi ñëw, laaj Pilaat, mu defal
leen la mu daan def.
9-10 Pilaat nag xam ne kiñaan rekk a taxoon
sarxalkat yu mag yi jébbal ko Yeesu. Kon mu
ne mbooloo mi: «Xanaa ma bàyyil leen buuru
Yawut yi?»
11 Waaye sarxalkat yu mag yi xiir mbooloo mi,
ñu laaj Pilaat, mu bàyyil leen Barabas.
12 Kon Pilaat ne leen: «Lan laay def nag ak ki
ngeen di wooye buuru Yawut yi?»
13 Ñu daldi yuuxuwaat naan: «Daaj ko ci bant,
ba mu dee!»
14 Pilaat ne leen: «Lu tax? Gan tooñ la def?»
Waaye mbooloo mi di yuuxu bu gëna kawe:
«Daaj ko ci bant!»
15 Noonu Pilaat, mi wuta neex mbooloo mi,
bàyyil leen Barabas, ba noppi mu dóorlu Yeesu
ay yar, jébbal ko, ngir ñu daaj ko ci bant.

Xarekat yi ñaawal nañu Yeesu

16 Bi loolu amee ñu dugal Yeesu ci biir kër
boroom réew ma, mooy bérab bu ñuy wax
Peretoriyum, ñu daldi woo mbooloom xarekat
yépp.
17 Noonu ñu solal ko mbubb mu xonq curr,
ràbb kaalag dég, teg ko ci boppam.
18 Ñu daldi ko wax bu kawe: «Nuyu nanu la,
yaw buuru Yawut yi!»
19 Ñu di ko dóor ci bopp ak bant, di ko tifli,
daldi sukk, màggal ko.
20 Bi ñu ko ñaawalee noonu ba noppi, ñu
summi mbubb mu xonq mi, solaatal ko ay
yéreem, yóbbu ko, ngir daaj ko ci bant.

Rey nañu Yeesu ci kaw bant ba

21 Amoon na nag nit ku dëkk Siren, tudd
Simoŋ, di baayu Alegsàndar ak Rufus. Fekk
booba mu romb fa, jóge ca wet, ga féete ak tool
ya, ñu ga ko ngir mu gàddu bant bi.
22 Noonu ñu yóbbu Yeesu ca bérab bu ñuy wax
Golgota, liy tekki «bérabu Kaaŋu bopp.»
23 Ñu bëgg koo jox biiñ bu ñu boole ak naan
gu tudd miir, waaye nanguwu ko.
24 Foofa ñu daaj Yeesu ci bant, daldi séddoo ay
yéreem, tegoo ko ay bant, ba xam ku nekk, looy
am;
25 booba fekk yoor-yoor di jot.
26 Mbind mi xamle lu tax ñu rey ko nee na:
«Kii mooy buuru Yawut yi.»
27-28 Booba it ñu daajaale ak moom ñaari
taskati réew mi, kenn ci ndijooram, ki ci des ci
càmmoñam.

29 Ña fa doon romb di ko xas, di wëcc seen
bopp ndax sib ko, naan: «Waaw kay, yaw mi
bëgga toj kër Yàlla gi, tabaxaat ko ci ñetti fan,
30 wàccal ci bant bi te musal sa bopp!»
31 Noonu it sarxalkat yu mag yi ak xutbakat yi
di ko ñaawal ci seen biir naan: «Kii musal na
ñeneen waaye manula musal boppam.
32 Almasi bii, di buuru Israyil, na wàcc léegi
ci bant bi, nu gis ko te gëm.» Ñi ñu daajaale ak
moom it di ko xarab.

Yeesu saay na

33 Li tàmbalee digg bëccëg, ba ci tisbaar, réew
mépp lëndëm.
34 Ci tisbaar nag Yeesu wootee kàddu gu dëgër
naan: «Elowi, Elowi, lema sabaktani?» liy tekki:
«Sama Yàlla, sama Yàlla, lu tax nga dëddu ma?»
35 Ñenn ci ña fa taxaw nag, bi ñu ko déggee,
ñu ne: «Mu ngi woo yonent Yàlla Ilyaas.»
36 Noonu kenn daw, jël aw sagar, capp ko ci
bineegar, mu teg ko ci bant, jox ko ko, mu muucu.
Mu ne: «Bàyyileen, nu seet, ba xam Ilyaas dina
ñëw, wàcce ko.»
37 Noonu Yeesu wootewaat ak kàddu gu dëgër,
delloo ruuwam Yàlla.
38 Bi mu ko defee ridob bérab bu sell ba ca kër
Yàlla ga xar ñaar, li dale ci kaw ba ci suuf.
39 Njiitu xare nag, bi taxawoon ci kanam Yeesu,
bi mu gisee ni Yeesu deeye, mu ne: «Ci dëgg, nit
kii Doomu Yàlla la!»
40 Amoon na fa nag ay jigéen, ñu leen dànd,
di xool. Xàmmi nañu ci: Maryaama mi dëkk
Magdala, Maryaama yaayu Saag mu ndaw ak
Yuusufa, ak Salome.

41 Bi Yeesu nekkee Galile, jigéen ñooñu ñoo
ko doon topp, di ko topptoo. Amoon na fa it
yeneen jigéen yu bare yu àndoon ak moom, ba
ñëw Yerusalem.

Rob nañu Yeesu

42 Booba nag bésu Waajal la woon, maanaam
bés bu jiitu bésub noflaay bi. Ca ngoon sa nag,
43 Yuusufa mi dëkk Arimate takk aw fitam,
dem Pilaat, laaj ko néewu Yeesu. Yuusufa
moomu nag, ku siiw la woon ci kureelu àttekat
yi, te doon séentu moom itam nguuru Yàlla.
44 Bi Pilaat déggee ne, Yeesu faatu na xaat, mu
waaru. Mu woolu nag njiit li, laaj ko, ndax yàgg
na faatu.
45 Bi ko ko njiit li dëggalee, Pilaat jox néew bi
Yuusufa.
46 Noonu Yuusufa jënd càngaay, wàcce néew
bi, laxas ko ci, dugal ko cib bàmmeel bu ñu yett
ci xeer. Bi mu ko defee mu béraŋ aw doj, ube ko
buntu bàmmeel bi.
47 Maryaamam Magdala nag ak Maryaama
yaayu Yuusufa xool fu mu ko denc.

16

Yeesu Kirist dekki na

1 Bi bésub noflaay bi wéyee, Maryaamam
Magdala, Maryaama yaayu Saag, ak Salome, jënd
cuuraay, ngir dem xeeñal néewu Yeesu.
2 Kon bés bu jëkk ci ayu-bés gi, ñu njëlu dem
ca bàmmeel ba,
3-4 di laajante: «Ku nuy béraŋal doj, wiy ub
bàmmeel bi?» Doj woowu nag bu réya réy la
woon.

Noonu ñu xool, gis ne doj wa deñ.
5 Ñu dugg ci bàmmeel bi, gis ca ndijoor
waxambaane wu sol mbubb mu weex, ñu daldi
tiit.
6 Mu ne leen: «Buleen tiit. Yéena ngi seet
Yeesum Nasaret, mi ñu daajoon ci bant bi.
Nekkatu fi, dekki na; gisleen fi ñu ko tëraloon.
7 Kon nag demleen, ne Piyeer ak taalibe ya:
“Mi ngi leen di jiitu Galile. Foofa ngeen koy gise,
ni mu leen ko waxe woon.”»
8 Noonu jigéen ñi génn, dawe bàmmeel ba, tiit
bay lox. Te waxuñu kenn dara ndax seen tiit.
9 Bi Yeesu dekkee nag ci suba teel ca bés bu
jëkk ca ayu-bés ga, mu jëkka feeñu Maryaama
mu dëkk Magdala, mi mu dàqe woon juróom
ñaari rab.
10 Maryaama nag dem nettali ko ñi àndoon ak
Yeesu, fekk ñuy naqarlu, di jooy.
11 Bi ñu déggee ne, Yeesoo ngi dund te
Maryaama gis na ko, gëmuñu ko.
12 Gannaaw loolu Yeesu feeñu ñaar ci ñoom ci
jeneen jëmm, ñuy jaar ci yoon wi, jëm àll ba.
13 Ñu waññiku nag, wax ko ña ca des, waaye
ba tey gëmuñu leen ñoom it.
14 Gannaaw ga it Yeesu feeñu fukki taalibe yi
ak benn, bi ñuy lekk. Mu yedd leen ndax seen
ngëmadi ak seen dëgër bopp, ci li ñu baña gëm
ñi ko gisoon, bi mu dekkee.
15 Mu ne leen: «Demleen ci àddina sépp, yégal
xibaaru jàmm bi mbindeef yépp.
16 Ku gëm te ñu sóob ko ci ndox, dina mucc;
ku gëmul, dees na ko daan.

17 Ñi ma gëm dinañu ànd ak firnde yii: ci sama
tur dinañu dàq rab yi, di wax làkk yu bees,
18 di jàpp jaan ak seeni loxo; te bu ñu naanee
lu ñu tooke, du leen wàññi dara, te jarag ju ñu
teg loxo, mu wér.»
19 Gannaaw bi Boroom bi Yeesu waxee ak
ñoom, mu yékkatiku, dem asamaan, toog ci
ndijooru Yàlla.
20 Taalibe ya dem waareji, te loxob Boroom bi
ànd ak ñoom, di dëggal kàddu gi ak firnde, yi ci
ànd.

Téereb Injiil
The New Testament in Wolof, 2010 version.
Le Nouveau Testament en langue Wolof, revision de 2010

copyright © 2010 La Mission Baptiste du Sénégal

Language: Wolof

Dialect: Regional Wolof

Translation by: La MBS

For full copyright statement, see http://sng.al/copyright
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-07-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 17 Jul 2020
79742756-9e1e-54a8-8cef-3115026c278e